

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ ΜΖ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1998

ΑΡΙΘ. 14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, «Τὸ ἀρχέτυπον κάλλος» τῆς Μεταμορφώσεως. — Μητροπ. Ν. Ἰωνίας **Κωνσταντίνου**, Παῦλος, ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν. — Ἐπισκ. Ἀχελώου **Εὐθυμίου**, Δ' «Ἔργον καὶ κόπος ἀγάπης». — Ἰω. **Φουντούλη**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικῆς, κανονικῆς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Πρωτοπρ. Νικολάου Γ. **Σκιαδαρέση**, Ποιμαντικὴ ἀξιοποίηση τοῦ «θηρηκευτικοῦ τουρισμοῦ». — Πρεσβυτ. Γερασίμου **Ζαμπέλη**, Ναρκωτικά: τὸ μεγάλο πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας. — Θεόδωρον Ι. **Ψαριώτη**, Τὰ «οἰκολογικά» τοῦ «φλογεροῦ λαοπαίδη». — Εἰρήνης **Οἰκονομίδου**, Μορφωτικὴ βοήθεια πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀλβανοφώνους. — Μ. **Μελ.**, Ἐπίκαιρα.

«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

Δεκαπενθήμερο Περιοδικό

Ἰω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθῆναι
Τηλ. καὶ Fax 7218308

Ἐκδότης - Διευθυντής
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ὁμότ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου
τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Προϊστάμενος
Σωκρ. Μαυρογόνατος. Τηλ. 72.10.734.

«Τὸ ἀρχέτυπον κάλλος» τῆς Μεταμορφώσεως

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης τῆς θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου ξεκίνησε σὲ τοπικὰ πλαίσια στὴν Παλαιστίνη ἀπὸ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες καὶ πιθανότερον ἀπὸ τὸν δ' αἰῶνα πάνω στὸ ὄρος Θαβῶρ, ὅπου εἶχεν ἀνεγερθῆ καὶ ἱερὸς ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου ἐγίνε ὄχι πάνω στὸ ὄρος Θαβῶρ, ἀλλὰ πάνω στὸ ὄρος Ἐρμών, εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοσι καὶ στερεῖται πειστικῶν ἐπιχειρημάτων.

Γνωστὴ εἶναι ἡ γνώμη μερικῶν θεολόγων ὅτι ἡ ἐκλογή τῆς 6ης Αὐγούστου ὡς ἡμέρας τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος ἐκφράζει τὴ μυστικὴ σχέση τοῦ νοήματος τῆς ἑορτῆς πρὸς τὸ νόημα τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων (6 Ἰανουαρίου). Πάντως εἶναι ἀδύνατον νὰ καθορισθῆ κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον τὸ πότε ἀκριβῶς συνέβη τὸ ἐξάισιον γεγονός. Ὁ Θεόδωρος Βαλασαμῶν ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως εἰσήχθη εἰς ἀντικατάστασιν τῆς ἐβραϊκῆς ἑορτῆς τοῦ ἐξιλασμοῦ: «Ὁ γὰρ διὰ λαίλαπος καὶ πυρὸς ὁμιλήσας τότε Θεὸς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ τῷ Μωϋσεῖ, αὐτὸς εἰς τὸ Θαβῶριον ὄρος μετὰ Μωϋσέως καὶ Ἥλιον συνελάλησεν αὐτὸς μετὰ τοῦ οἰκείου μετεμορφώθη προσλήμματος» (δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀνθρώπινη φύσι, τὴν ὁποία ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ προσέλαβε μετὰ τὴν Σάρκωσί Του) (Θεοδώρου Βαλασαμῶνος, Ἐπιστολὴ περὶ νηστειῶν: Α. Ράλλη - Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων [τόμοι 1-6, Ἀθήνησι 1852-1859], τόμ. Δ', σσ. 573-574).

Ἀπὸ τὸ Θαβῶρ, ὅπου κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσα παράδοσι μεταμορφώθηκε ὁ Κύριος, ὁ ἑορτασμός τῆς θείας Μεταμορφώσεως διαδόθηκε καὶ ξαπλώθηκε εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Στὴν Ἀνατολὴ ἡ διάδοσις αὐτὴ ἐγίνε μετὰ τοῦ 5ου καὶ τοῦ 9ου αἰῶνος. Στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ ἑορτὴ καθιερώθηκε τὸν 9' αἰῶνα καὶ ἀπέκτησε ἰδιαίτερη αἴγλη τὸν 12' αἰῶνα μετὰ ἀφορμὴν τῆς ἡσυχαστικῆς (παλαμικῆς) ἐριδὸς περὶ τοῦ ζητήματος τῆς θέας τοῦ ἀκτίστου θαβωρείου φωτός. Στὴν Δύσι ἡ ἑορτὴ τὸν 9' αἰῶνα ἦταν γνωστὴ στὴν Ἰσπανία, ἀλλὰ γενικῶς ἐπικράτησε τὸν 12' αἰῶνα, ὅταν ὁ Πάπας Κάλλιστος ὁ Γ' ἀπὸ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν ἦτα τῶν Τούρκων κοντὰ στὸ Βελιγράδι (τὸ 1456), μετὰ βούλλα τοῦ ἔτους 1457 καθώρισεν ἐπισημῶς τὸν ἑορτασμό τῆς.

Ἡ Ὁρθόδοξη ὑμολογία τῆς θείας Μεταμορφώσεως ἔχει

παλαιοχριστιανικήν ἀπλότητα, διότι εἶναι πολὺ βιβλική, ἐπενδύοντας μὲ αὐτούσιες ἐκφράσεις τῶν σχετικῶν κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης τὴν ἐξιστορήσει τῆς θείας ἀποκαλύψεως, ποὺ ἐγίνετο στοὺς μαθητῆς, γιὰ τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ (Βλ. Ματθ. ιζ' 1-9· Μάρκ. θ' 2-9· Λουκ. θ' 28-36· Β' Πέτρο. α' 16-18). Χαρακτηριστικῶς τὸ Δοξαστικὸν τῶν Αἰνῶν ἐξιστορεῖ τὴ θεία Μεταμόρφωσι μὲ τὴν εὐαγγελικὴ γλῶσσα ὡς ἐξῆς:

«Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν
καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν
καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ
ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.
Καὶ ὤφθησαν Μωϋσῆς καὶ Ἥλιος
μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες
καὶ νεφέλη φαιεινὴ
ἐπεσκίασεν αὐτοὺς
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα·
Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν ᾧ εὐδόκησα·
Αὐτοῦ ἀκούετε».

Στὸ ἀνοιγμα τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν τῶν τριῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ποὺ κατενόησαν τὴ θεία δόξα τοῦ Μεταμορφωθέντος Κυρίου, ἀναφέρεται ὁ ἅγιος Ἰωάννης Δαμασκηνὸς στὸν λόγο του στὴ Μεταμόρφωσι τοῦ Κυρίου, ὅταν λέγῃ τὰ ἐξῆς (ὅπως τὰ παρουσιάζομε σὲ νεοελληνικὴ μετάφρασι):

«Μεταμορφώνεται μπροστὰ στοὺς μαθητῆς Ἐκεῖνος, ποὺ πάντοτε εἶναι δοξασμένος καὶ λάμπει μὲ τὴν ἀστραπὴ τῆς Θεότητος. Διότι, ἐφ' ὅσον γεννήθηκε χωρὶς ἀρχὴν ἀπὸ τὸν Πατέρα, κατέχει ὡς ἰδικὴν Του τὴν ἀνευ ἀρχῆς φυσικὴν ἀκτῖνα τῆς Θεότητος, χωρὶς νὰ λάβῃ ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπὶ πλέον τὴν ὑπαρξί ἢ καὶ τὴ δόξα. Διότι προέρχεται μὲν ἀπὸ τὸν Πατέρα, ἀλλ' ὑπάρχει χωρὶς ἀρχὴν καὶ ἐκτὸς χρόνου, κατέχων τὴν ἰδικὴν Του λαμπρότητα τῆς δόξης... Μεταμορφώνεται λοιπόν, ὄχι ἀφοῦ ἔλαβεν ἐπὶ πλέον ἐκεῖνο, ποὺ δὲν ἦταν προηγουμένως, ἀλλὰ παρουσιάζοντας στοὺς ἰδικούς του μαθητῆς ὡς φανερόν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιο ἦταν αὐτός, διανοίγοντας τὰ πνευματικὰ τοὺς μάτια καὶ μεταβάλλοντας αὐτοὺς ἀπὸ τυφλοὺς σὲ βλέποντες» (Migne Ἐ.Π. 96,654).

Γιὰ τὰ βιώματα ἐκ τῆς θείας αὐτῆς ὁράσεως ὁμιλεῖ ἡ περικοπὴ Β' Πέτρο. α' 16-18, ἡ ὁποία, ἀναφερομένη στὴν ἀπὸ τὸν Ἄπ. Πέτρο βίωσι τῆς

θείας Μεταμορφώσεως, δίδει τὴν ἐξῆς ἀπάντησι στοὺς διαφόρους ὀρθολογιστῆς ὄλων τῶν ἐποχῶν, ποὺ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ Μεταμόρφωσις εἶναι «θρύλος» (Bultmann) ἢ «μῦθος» (Dibelius): «Οὐ γὰρ σεσοφισμένοι μῦθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπτει γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος, λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαύδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα, — καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ...».

Ἡ μαρτυρία αὐτῆ τῆς Β' Καθολικῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἄπ. Πέτρον εἶναι παρομοία πρὸς τὴ διακήρυξι τῶν Ἀποστόλων Πέτρον καὶ Ἰωάννου «Οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν» (Πράξ. δ' 20) ἢ πρὸς τοὺς λόγους τῆς Α' Καθολικῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου: «Ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν... ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν» (Α' Ἰωάν. α' 1-2).

Πτυχῆς τῆς οὐρανιας θείας δόξης, — μὲ τὴν ὁποία ἀποκαλύφθηκε στὰ μάτια τῶν μαθητῶν ὁ «προτυπῶν τὴν Ἀνάστασιν» Του (Δοξαστικὸν Ἐσπερινοῦ) καὶ (στιχηρὸ προσόμοιο τῶν Αἰνῶν), Ἰησοῦς —, εἶχαν βιώσει καὶ οἱ συμπαριστάμενοι μὲ τὸν «νεκρῶν καὶ ζώντων» (στιχηρὸ τῶν Αἰνῶν) Κύριο κατὰ τὴ Μεταμόρφωσι Του προφήτες Μωϋσῆς καὶ Ἥλιος. Ὁ μὲν πρῶτος σὲ θαυμαστῆς προτυπώσεις πάνω στὸ ὄρος Σινά εἶδε «τὸ εἶδος τῆς δόξης Κυρίου ὡσεὶ πῦρ φλέγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους» (Ἐξ. κδ' 17), ὁ δὲ δευτερός στὸ ὄρος Χωρηβ μετὰ τὸν «συσσεισμόν» καὶ μετὰ τὸ «πῦρ» ἐβίωσε τὴ φύσι τοῦ Κυρίου τῆς δόξης ὡς «φωνὴν αὔρας λεπτῆς» (Βασιλ. Γ' ιθ' 12).

Ἡ ἐορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου μᾶς καλεῖ νὰ καθαρθῶμεν πνευματικῶς γιὰ νὰ βιώσωμε καὶ ἡμεῖς τὸ «πανυπερτέλειο κάλλος» τοῦ Θεοῦ καὶ ν' ἀντικρύσωμε τὴ θεία δόξα. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης στὸ λόγο του στὸν μακαρισμὸ «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται», λέγει χαρακτηριστικῶς: «Ἐὰν μὲ τὴν προσεκτικὴ ζωὴ ξεπλύνῃς... τὸν ρύπο (τῆς ἀμαρτίας), ποὺ ἐτέθη ὡς ἐπίχρισμα πάνω στὴν καρδίᾳ σου, θὰ λάμψῃ ἐκ νέου σὲ σένα τὸ θεόμορφο κάλλος» (Εἰ ἀποκλύσεις... δι' ἐπιμελείας βίου τὸν ἐπιπλασθέντα τῇ καρδίᾳ σου ρύπον, ἀναλάμψει σοὶ τὸ θεοειδὲς κάλλος) (Migne Ἐ.Π. 44,1269).

Παῦλος, ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Κωνσταντίνου

Ὁ διώκτης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ

Ὁ Παῦλος ἀνήκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν Φαρισαίων, ἡ ὁποία ἦτο αὐστηρῶς προσκεκολλημένη εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου (Φιλιπ. 3,5). Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου, ὡς ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολήν του (Φιλιπ. 3,4), «ἐδίωκε κατὰ ζῆλον τὴν Ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ, γενόμενος ἀμεπτος». Εἰς τὴν καταδίωξιν τῶν Χριστιανῶν δηλαδὴ ἐπεδίετο μὲ ζῆλον, ὅχι ἐξ αἰτίας φθόνου πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ «φλεγόμενος ζῆλῳ» (Φιλιπ. 3,4), ὁ ὁποῖος ζῆλος προήρχετο ἐκ τοῦ πόθου αὐτοῦ πρὸς αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ νόμου, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνον ἐξησφαλίζετο ἡ σωτηρία. Ὁ Χριστιανισμὸς διὰ τὸν Παῦλον ἐσφετερίζετο τὸν πατρῶον νόμον καὶ διὰ τοῦτο κατεδίωκε μὲ φανατισμὸν τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅτι κατεδίωκεν ἀπηνῶς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐξ αἰτίας τῶν πεποιθήσεών του αὐτῶν, ὁ Παῦλος ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τῶν συμπολιτῶν του Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι «προγινώσκοντες» αὐτόν, γνωρίζοντες δηλαδὴ αὐτὸν ἐκ τοῦ προτέρου βίου του, θὰ βεβαιώσουν, ὅτι οὗτος ἐξῆσε πράγματι «κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἐξῆσα Φαρισαῖος» (Πράξ. 26,5), ἡ τάξις τῶν ὁποίων ἀπῆτει παρὰ πάντων αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ νόμου.

Κατὰ ταῦτα ὁ φανατισμὸς, ὁ ὑπέρμετρος ζῆλος καὶ ἡ ἀπόλυτος προσήλωσις εἰς τὸν πατρῶον νόμον καὶ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του ἔκαμαν τὸν Παῦλον νὰ γίνῃ ἡ «μάστιγξ» τῶν Χριστιανῶν καὶ διώκτης ἀμείλικτος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Νεαρὸν τὴν ἡλικίαν βλέπομεν αὐτὸν νὰ παρευρίσκειται εἰς τὸν λιθοβολισμὸν τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου, παρὰ τοὺς πόδας δὲ αὐτοῦ «ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν» (Πράξ. 7,58), οἱ κατὰ τοῦ Στεφάνου ψευδομάρτυρες, οἱ ὁποῖοι, συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, ἔπρεπε νὰ ρίψουν πρῶτοι τοὺς λίθους κατὰ τοῦ Στεφάνου καὶ τοὺς ὁποίους ψευδομάρτυρας ὁ Παῦλος παρώτρυνε εἰς τὸ ἔργον των: «Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναίρεσει αὐτοῦ» (Πράξ. 8,1).

Ὁ λιθοβολισμὸς τοῦ Στεφάνου ἔδωσε τὸ ἔναυσμα διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ διωγμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Πράγματι, τὴν ἡμέραν τοῦ λιθοβολισμοῦ τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου «ἐγένετο διωγμὸς μέ-

γας ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις» (Πράξ. 8,1), κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ Χριστιανοί, ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὸ μένος τῶν διωκτῶν των, ἔφυγον ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ διεσπάρησαν εἰς ἄλλας περιοχὰς τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Σαμαρείας.

Ἦδη, μετὰ τὸν λιθοβολισμὸν τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου, βλέπομεν τὸν Παῦλον νὰ λυμαίνεται τὴν Ἐκκλησίαν «κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν» (Πράξ. 8,3). Εἰσερχόμενος δηλαδὴ βιαίως καὶ αὐθαιρέτως εἰς τὰς οἰκίας τῶν Χριστιανῶν, ἐκακοποιεῖ αὐτοὺς βαναύσως καὶ ὠδήγει αὐτοὺς εἰς τὰς φυλακὰς ὡς παραβάτας τοῦ νόμου.

Ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος ἀναφέρει εἰς τὰς ἐπιστολάς του, ὅτι «καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτὴν» (Γαλ. 1,13). Ὅλα αὐτὰ ὅμως τὰ ἔπραττε ἀπὸ ὑπερβάλλοντα ζῆλον «ὡς περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων» (Γαλ. 1,14). Ζηλωτῆς μὲ παρωπίδας ὁ Παῦλος δὲν ἔβλεπε τίποτε ἄλλο ἐμπρὸς του, παρὰ μόνον τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων του, μὲ τὴν τήρησιν τῶν ὁποίων καὶ μόνον ἐξησφαλίζετο ἡ σωτηρία. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ φαντασθῶμεν τί ἠσθάνετο ὁ Παῦλος, ὅταν ἤκουσε τοὺς ψευδομάρτυρας ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου νὰ λέγουν, ὅτι ὁ Στέφανος διεκήρυττεν, ὅτι «Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη, ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς» (Πράξ. 6,14). Διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ λοιπὸν τὴν σωτηρίαν του ὁ Παῦλος ἔπρεπε καταλεπτῶς. Ἡ Χριστιανικὴ διδασκαλία ἐπίστευεν, ὅτι ἐσφετερίζετο τὴν σώζουσαν ἀλήθειαν, τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Καὶ ὁ Παῦλος ἀπεφάσισε: ἔπρεπε ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ παραμείνῃ προσηλωμένος εἰς τὸν πατρῶον νόμον καὶ τὰς πατρογονικὰς του παραδόσεις, μὲ τὰς ὁποίας καὶ μόνον θὰ ἐσώζετο καὶ ὁ ἴδιος καὶ ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μεταστροφή τοῦ Παύλου

Αὕτη ἦτο ἡ τοποθέτησις τοῦ Παύλου ἐναντι τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ποῖος ὅμως δύναται νὰ ἀγνοήσῃ, ὅτι ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς παρεμβαίνει τὴν κατάλληλον ὥραν καὶ κατευθύνει τὰ πάντα ἐκεῖ ὅπου πρέπει!

Αὐτὸ ἀκριβῶς συνέβη καὶ μὲ τὸν ἀμείλικτον

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 195 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

διώκτην τῆς Ἐκκλησίας του. Καθὼς αὐτὸς ὁ Παῦλος ἀναφέρει εἰς τὴν πρὸς Τίτον ἐπιστολήν του «ὄτε ἡ χρησιμότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ... ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος ἁγίου» (Τίτ. 3,4).

Πράγματι, ὅταν ὁ Παῦλος μετέβαινεν εἰς Δαμασκόν, διὰ νὰ διώξῃ τοὺς ἐκεῖ Χριστιανούς, «αἰφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;» (Πράξ. 9, 3-4). Ἡ ὥρα τῆς χάριτος εἶχε ἔλθει: μία αἰφνιδία ἐμφάνισις θεοῦ Φωτός, τοῦ Φωτὸς Ἐκεινοῦ, τὸν Ὅποιον κατεδίωκε, τὸ Φῶς τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, «περιήστραψεν» αὐτόν, τὸν περιέβαλε ὁλόκληρον, καὶ ὁ Παῦλος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀντικρούσῃ τὴν ἀπερίγραπτον λαμπρότητα τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Φωτός, ἔπεσε κατὰ γῆς, καὶ τότε ἤκουσε κάποια φωνὴ νὰ τοῦ λέγῃ: Σαούλ, Σαούλ, διατί με καταδιώκεις; Ἀντιλαμβάνεσαι, δηλαδή, τί πράττεις κατ' ἐμοῦ;

Ὁ Παῦλος ἤκουσε ἀναυδος! Ἐμπρὸς του εὐρίσκετο ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος δὲν εἶχε καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὡς ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος: «ᾤφθη κάμοι» (Α' Κορ. 15,8). Ἄλλωστε ὁ Κύριος διεβεβαίωσεν αὐτόν ὅτι: «Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις» (Πράξ. 9,5). Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Κύριος ἐκέντρισε τὰς χορδὰς τῆς ψυχῆς τοῦ Παύλου, διὰ νὰ συναισθανθῇ, ὅτι αὐτὸ τὸ ὅποιον ἔπραττε μέχρι τῆς ὥρας αὐτῆς, ὁ διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας του, ἦτο ἔργον ἀμαρτωλόν, τὸ ὅποιον θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψῃ, ἐφ' ὅσον πράγματι ἤθελε νὰ σωθῇ. Διὰ τοῦτο καὶ ἔντρομος ἐρωτᾷ: «Τί ποιήσω, Κύριε;» (Πράξ. 22,10), Τί πρέπει νὰ κάμω Κύριε, διὰ νὰ σωθῶ;

Ὁ Παῦλος ἔξαρχὰ πλέον τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποτάσσεται εἰς αὐτό. Καὶ ὁ Κύριος τοῦ ἀπαντᾷ: «Ἀνάστηθι καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου, εἰς τοῦτο γὰρ ᾤφθη σοι, προχειρίσασθαι σε ὑπηρετήν καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, ἔξαιρουμένός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν εἰς οὓς ἐγὼ σὲ ἀποστέλλω ἀνοιξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκοτόντος εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν» (Πράξ. 26, 16-18).

Ὁ Κύριος κατέστησε κατὰ τὴν ὥραν αὐτὴν τὸν Παῦλον ἀπόστολον καὶ κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου του, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διδάξῃ αὐτὸ ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἀλλὰ εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, προκειμένου νὰ ἐπιστρέψουν οἱ πάντες ἀπὸ τὸ

σκοτόντος τῆς ἁμαρτίας εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν πίστιν πρὸς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν.

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ Κυρίου ὁ Παῦλος καθίσταται Ἀπόστολος, ἰσότημος πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους, μὲ τὴν εἰδικωτέραν ἀποστολήν νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη. Αὐτὸ κάνει τὸν Παῦλον νὰ αἰσθάνεται, ὅτι ὁ Θεὸς προώρισεν αὐτὸν «ἐκ κοιλίας μητρὸς... ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσι» (Γαλ. 1,15). Ὁ Θεός, ἐν τῇ παγγνωσίᾳ αὐτοῦ, ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο ἄξιος ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεώς του διὰ τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου του, ὡς προικισμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ μὲ πολλὰ χαρίσματα καὶ ἰκανότητας, διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἐξέλεξεν αὐτόν ὡς Ἀπόστολόν του «ἐκ κοιλίας μητρὸς» αὐτοῦ, τὸν ἐκάλεσεν δὲ εἰς τὸ Ἀποστολικὸν ἀξίωμα κατὰ τὴν πορείαν πρὸς Δαμασκόν καὶ ἀπεκάλυψεν πρὸς αὐτόν, ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενής.

Κατὰ ταῦτα ὁ Παῦλος εἶναι θεόκλητος καὶ θεοδίδακτος Ἀπόστολος, ἐπιφορητισμένος μὲ τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν ἐθνῶν, συμφώνως μὲ ὅσα λέγει εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολήν του: «ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσι» (Γαλ. 1,16), ἐδιδάχθη δὲ τὰ περὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀνέθεσεν εἰς αὐτόν «βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραὴλ» (Πράξ. 9,15).

Ἦδη ὁ διώκτης μεταβάλλεται εἰς σκεῦος ἐκλογῆς, διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα. Τὸ ἔργον αὐτὸ ὁ Παῦλος τὸ ἐπιτελεῖ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς βαπτίσεώς του ὑπὸ τοῦ Ἀνανία (Πράξ. 9,22) καὶ εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν κατὰ τὴν βάπτισίν του δωρεὰν τῶν χαρισμάτων τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Κυροῦται δὲ ἡ ἀποστολή του αὐτῆ πρὸς τὰ ἔθνη μὲ ὅσα ὁ Κύριος τοῦ εἶπε ἐνώπιον προσηύχето εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων; «προρεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελώ σε» (Πράξ. 22,21).

Ὁ Κύριος ἤθελε νὰ μὴ μείνουν ἔξω τῆς αὐλῆς του καὶ οἱ ἐθνικοί, οἱ λατρεύοντες τὰ εἰδωλα καὶ διατελοῦντες εἰς τὰ σκότη τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀγνοίας. Καὶ ὁ Παῦλος, μὴ γενόμενος «ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπασίᾳ» (Πράξ. 26,19 ἐξ.) ἀναλαμβάνει μὲ ἐνθουσιασμόν τὸ ἔργον τοῦ Ἀποστόλου, ἀρχίζων αὐτὸ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐπεκτεινόμενος εἰς τὰ ἔθνη, καλῶν αὐτὰ «μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν» (ἐνθα ἀνωτ. 26,19).

(Συνεχίζεται)

Δ' «ΕΡΓΟΝ ΚΑΙ ΚΟΠΟΣ ΑΓΑΠΗΣ»

Τού Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἡ καινὴ χριστιανικὴ ἱερωσύνη, ὅπως τὴν προσωποποίησε ὁ Χριστὸς, ὁ αἰώνιος ἱερεὺς καὶ μέγας Ἀρχιερεὺς, εἶναι κυρίως «ἔργον καὶ κόπος ἀγάπης» (Ἐβρ. στ' 10). Ὁ Κύριος ἀφιέρωνε ὅλο τὸν διαθέσιμο χρόνον τῆς ἡμέρας σὲ ἔργα ἀγάπης: «διήρχετο εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας» (Πράξ. ι' 38). Γιὰ τὸ γεγονός αὐτὸ ἔχομε τὶς μαρτυρίες δύο Εὐαγγελιστῶν: ὁ Μάρκος δηλώνει ὅτι τὸ καθημερινὸ ἔργο ἀγάπης τοῦ Κυρίου ἦταν τόσο μεγάλο, «ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν» (γ' 20) καὶ ὁ Ἰωάννης συμπληρώνει, ὅτι ἦσαν τόσο πολλὰ «ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία» (κα' 25). Ὁ Χριστὸς προσωποποίησε τὸ πρότυπον αὐτὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῶν καλῶν ἔργων, μὲ τέτοιο καθοριστικὸ τρόπο, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ ἰσχυρισθούμε ὅτι χριστιανικὴ ἱερωσύνη ἔξω καὶ πέρα ἀπὸ τὸ πρότυπον αὐτὸ εἶναι ἀδιανόγητη καὶ ἄρα μὴ χριστιανικὴ.

Τὸ πρότυπον αὐτὸ τῆς ἱερωσύνης ὡς ἔργου καὶ κόπου ἀγάπης, ὅπως τὸ παρουσίασε ὁ Χριστὸς ἔχει τὰ ἑξῆς ἐπὶ μέρους χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα:

α) **Ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἄνθρωπον:** Οἱ ἱερεῖς τῆς παλαιᾶς ἱερωσύνης ἐστίαζαν τὸ ἐνδιαφέρον τους κυρίως στὸν Θεό. Φρόντιζαν κυρίως γιὰ τὴ διατήρησιν τοῦ κύρους καὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ Θεοῦ. Ἔργο τους ἦταν ἡ ὑπηρετήσις καὶ ἱκανοποίησις τοῦ Θεοῦ. Ἡ διατήρησις καὶ ἀποκατάστασις τῆς τάξεως τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον. Μπροστὰ στὸν Θεό, οἱ ἄνθρωποι εἶχαν μόνον ὑποχρεώσεις καὶ καθήκοντα. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν δούλοι καὶ ὑπηρετὰ ἀναρίθμητων καὶ δύστροπων θεῶν καὶ θεενῶν...

Ὁ Χριστὸς ἔδειξε τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὸν ἄνθρωπον καταρχὴν μὲ τὴν Ἐνανθρώπησίν του. Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ τόσο πολὺ ἀγάπησε τὸν ἄνθρωπον, ὥστε τὸν προσέλαβε καὶ τὸν ἔνωσε μὲ τὴ θεϊκὴ Ὑπόστασίν του, «ἀτρέπτως καὶ ἀδαιρέτως».

Ἐπίσης, ὁ λόγος καὶ τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ εἶχαν σαφῶς ἀνθρωποκεντρικὸ χαρακτήρα. Ὁ Χριστὸς δὲν φιλοσοφοῦσε «περὶ ἀνέμων καὶ ὑδάτων», ὅπως πολλοὶ ἀπὸ τοὺς παλαιότερους καὶ νεότερους φιλοσόφους καὶ διδασκάλους. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Χριστοῦ ἦταν συγκεντρωμένο συνεχῶς καὶ ἀποκλειστικῶς στὸν ἄνθρωπον, τὴ ζωὴ του, τὶς ἀνησυχίες του, τὰ προβλήματα του, τὶς ἁμαρτίες καὶ τὸ αἰώνιον συμφέρον του.

Κατὰ ταῦτα, μοναδικὸ ἀντικείμενον τοῦ λόγου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἱερέα τῆς καινῆς ἱερωσύνης πρέπει νὰ

εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ἡ πληροφόρησις, ἡ μετάνοια, ὁ ἁγιασμὸς καὶ ἡ σωτηρία τῶν συγκεκριμένων ἀνθρώπων ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἐνοριακὴ ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα, τῆς ὁποίας προΐστανται.

β) **Ἐξαγγελία τοῦ Θεοῦ λόγου:** Ὁ Χριστὸς ἀφιέρωνε μεγάλο μέρος τοῦ καθημερινοῦ προγράμματος ἐργασίας στὴ διδασχὴ, στὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ λόγου. Ἡ διδασχὴ τοῦ Χριστοῦ εἶχε κατεξοχὴν τὸν χαρακτήρα τῆς πληροφόρησις καὶ τῆς ἐνημέρωσις. Ὁ νόμος τῆς Π. Διαθήκης καὶ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα θερησκύματα περιέχουν κυρίως ἐντολές: συγκεκριμέναι δηλαδὴ ὑποδείξεις καὶ διατάξεις ποὺ οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἐφαρμόζουν ὑποχρεωτικὰ καὶ ἀναγκαστικὰ!

Ἡ διδασχὴ τοῦ Χριστοῦ διαφέρει στὸ ὅτι ἔχει τὸν χαρακτήρα τῆς πληροφόρησις, εἶναι δηλαδὴ μῆνυμα, εἶδησις, ἀγγελία καὶ, μάλιστα, καλὴ εἶδησις καὶ καλὴ ἀγγελία (πρβλ. «καλὰ νέα»), εἶναι Εὐαγγέλιον. Κι ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ πρωτοτυπία καὶ ἡ ἀνωτερότητα τῆς διδασχῆς τοῦ Χριστοῦ, στὸ ὅτι εἶναι μῆνυμα συμφιλιώσεως καὶ εἰρήνης μὲ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἄνθρώπους, εὐχάριστη ἀγγελία κατάργησις τῆς δουλείας καὶ ἀπελευθέρωσις τῶν ἀνθρώπων, συγκλονιστικὴ εἶδησις καὶ πληροφορία, γιὰ τὴν ὑπερνίκησιν τῆς φθορᾶς καὶ κατάργησιν τοῦ θανάτου καὶ, ἐπομένως, ἄγγελμα χαρᾶς, Εὐαγγέλιον!

Ἡ διδασχὴ τοῦ χριστιανοῦ ἱερέα πρέπει νὰ ἔχει κυρίως τὸ στοιχεῖον τῆς εὐχάριστης πληροφόρησις καὶ ἐνημέρωσις τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἄνθρωποι, ἀκόμη καὶ οἱ βαπτισμένοι χριστιανοὶ εἶναι ἀπληροφόρητοι καὶ ἀνενημέρωτοι. Λόγω μάλιστα τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ καὶ πλημμελοῦς Κατηχήσεως, μετὰ τὸ Βάπτισμα, οἱ περισσότεροι χριστιανοὶ ἀγνοοῦν ἀκόμη καὶ τὰ στοιχειώδη πράγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ζωῆς.

γ) **Κατάρτισις συνεργατῶν:** Ὁ Χριστὸς, ἀπὸ τὴν πρώτη μόλις ἡμέρα τοῦ δημοσίου βίου του, ἔσπευσε νὰ δημιουργήσῃ μιὰ ομάδα στενῶν συνεργατῶν. Ὑστερα ἀπὸ ὀλονύκτια προσευχὴ, ὁδήγησε τὰ βήματά του στὸ χωρὸ ὅπου κυλοῦσε ἡ καθημερινὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ χωρὸς αὐτός, γιὰ τὴν περιοχὴ ὅπου εἶχε ἐγκατασταθεῖ ἦταν ἡ παραλία τῆς λίμνης Γενησαρετ ἢ θάλασσας τῆς Γαλιλαίας. Ἐκεῖ σύχναζαν συνήθως πολλοὶ ἄνθρωποι, ψαράδες, ἀγοραστὲς καὶ προμηθευτὲς ψαριῶν, κρατικοὶ ὑπάλληλοι, ξένοι ἐπισκέπτες κ.ἄ. Στὸ χωρὸ αὐτὸ συνάντησε, διάλεξε καὶ κάλεσε ὁ Χριστὸς τοὺς ἄμεσους συνεργάτες του, ποὺ ἔμελλε νὰ τοὺς ἀναδείξει «ἀλιεῖς ἀνθρώπων» (Ματθ. δ' 18-19). Ὁ Χριστὸς κάλεσε τελικὰ δώδεκα συνεργ-

γάτες, τούς οποίους και εκπαιδεύει καθημερινά και με λόγο και με πρακτική εξάσκηση.

Ο ιερέυς τῆς καινῆς ἱερωσύνης, ἔχοντας ὡς κύριο ἔργο του τὴν ἀλειτουργία ἀνθρώπων, ἔχει ἄμεση ἀνάγκη συνεργατῶν. Τούς συνεργάτες του ὁ ιερέυς θὰ ἀναζητήσει ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸν γεωγραφικὸ καὶ κοινωνικοπολιτιστικὸ χῶρο αὐτό, ὥστερα ἀπὸ εἰδικὴ προσευχή, θὰ ἐπιλέξει τούς ἄμεσους συνεργάτες του, ἄνδρες, γυναῖκες, νέους καὶ νέες. Τὰ κριτήρια γιὰ τὴν ἐπιλογή τῶν συνεργατῶν δὲν εἶναι ἐξωτερικὰ ἢ κοσμικὰ (ἐμφάνιση, οἰκονομικὴ κατάσταση, κοινωνικὴ θέση κ.λπ.), ἀλλὰ ἐσωτερικὰ καὶ πνευματικὰ. Οἱ συνεργάτες τοῦ ἱερέα πρέπει νὰ ἔχουν πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα καὶ νὰ βιώνουν τὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ.

Μετὰ τὴν ἐκλογή τῶν συνεργατῶν, θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ἀκολουθήσει ἡ ἐκπαίδευση καὶ ὁ καταρτισμὸς τους. Ἡ κατάρτιση καὶ ἐκπαίδευση τῶν συνεργατῶν εἶναι ἔργο τόσο τοῦ ἴδιου τοῦ ἱερέα ὅσο καὶ ἄλλων προσώπων τῆς Ἐκκλησίας, με ἐξειδικευμένες γνώσεις καὶ ἐμπειρίες.

δ) Σχεδιασμὸς καὶ προγραμματισμὸς: Ὅποιοδήποτε ἔργο, χρειάζεται δύο πράγματα: σχεδιασμὸ καὶ προγραμματισμὸ. Γιὰ νὰ οἰκοδομηθεῖ ἕνας ναός, π.χ., πρῶτα γίνεται τὸ σχέδιο καὶ ἔπειτα ἀκολουθεῖ ὁ προγραμματισμὸς τῆς ἀνεγέρσεώς του. Ὁ προγραμματισμὸς μάλιστα φθάνει μέχρι τὴν πρὸς μικρὰς λεπτομέρειες τοῦ ἔργου.

Τὸ ἔργο τοῦ ἱερέα χρειάζεται σχεδιασμὸ καὶ προγραμματισμὸ. Ὁ αὐθορητισμὸς καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶναι βασικὰ στοιχεῖα ἐνὸς ἱεραποστόλου καὶ ἐνὸς ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, ὅμως δὲν ἀρκοῦν. Πρέπει νὰ συνδυασθοῦν με σχεδιασμὸ καὶ προγραμματισμὸ. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ὑπέδειξε τὴ σημασία τῶν δύο αὐτῶν παραγόντων γιὰ ὅποιοδήποτε ἔργο (πρβλ. «τίς ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομήσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀραρτισμόν. ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύσαντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται αὐτῷ ἐμπαίξιν, λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι», Λουκ. ιδ' 28-30).

Ὁ προγραμματισμὸς πρέπει νὰ ἀναφέρεται ἀκόμη καὶ στὴ χρονικὴ διάρκεια ἐνὸς σχεδίου (ἔργου) καὶ ἀντίστοιχα, νὰ ὑπάρχουν ἐπὶ μέρους προγράμματα, καθημερινά, μηνιαία, ἐτήσια κ.λπ.

ε) Ἱεραποστολή: Ὁ Χριστὸς ἐργάσθηκε ἱεραποστολικά. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν ἄσκησε ἕνα στατικὸ ἔργο. Δὲν ἐγκαταστάθηκε δηλαδὴ μονίμως σὲ ἕνα τόπο, στὸ ναὸ λ.χ. τοῦ Σολομώντος, ἀλλὰ «περιῆγε ὄλην τὴν Γαλιλαίαν, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον ἐν τῷ λαῷ» (Ματθ. δ' 23). Ὁ αἰώνιος

ιερέυς καὶ Μέγας Ἀρχιερέυς δὲν περιέμενε σὲ ἕνα τόπο νὰ ἔλθουν πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ «ἐξήρχετο» ὁ ἴδιος «εἰς πάντα τόπον», γιὰ νὰ συναντήσει ὁ ἴδιος τούς ἀνθρώπους. Ὁ Χριστὸς μποροῦσε νὰ διατάξει ἕνα βουνὸ νὰ μετακινηθεῖ ἀπὸ τὴ θέση του καὶ αὐτὸ νὰ ἐφαρμόσει τὴν ἐντολή του (Ματθ. ιζ' 20). Γιὰ τὰ λογικὰ ὅμως καὶ ἐλεύθερα πλάσματά του, τούς ἀνθρώπους, δὲν ἔκανε τὸ ἴδιο. Ὁ Χριστὸς δὲν διέταξε τούς ἀνθρώπους ἀπὸ μακριά, ἀλλὰ τούς τιμοῦσε με τὴν αὐτοπροσώπη ἐπίσκεψη καὶ παρουσία του στὸ σπίτι τους (πρβλ. τὴν αἴσθησι τοῦ ἑκατοντάρχου: «Κύριε, οὐκ εἰμι ἰκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθης», Ματθ. η' 8) καὶ στοὺς τόπους τῆς ἐργασίας τους (πρβλ. τὴν συναίσθησι τοῦ Πέτρου, ὅταν ὁ Χριστὸς τὸν ἐπισκέφθηκε στὴ βάρκα του: «Ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἄνηρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε», Λουκ. ε' 8) καὶ τῆς δυστυχίας τους (πρβλ. τὴν ἐπισκέψιν τοῦ Χριστοῦ στοὺς χώρους συγκεντρώσεως ἀσθενῶν, Ἰωάν. ε' 3).

Τὸ ἔργο ποὺ ἔχουν νὰ ἐπιτελέσουν ὁ ιερέυς καὶ οἱ συνεργάτες του δὲν εἶναι στατικὸ. Δὲν πρέπει δηλαδὴ νὰ περιορίζεται στὰ στενὰ πλαίσια τῶν διαστάσεων τοῦ ναοῦ. Οἱ πιστοί, τὰ μέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος δὲν κατοικοῦν οὔτε ἐργάζονται μέσα στὸ χῶρο τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ ἔξω ἀπὸ τὸ ναὸ, στὴν ἐκτεταμένη τοπικὴ ἔκτασι τῆς ἐνορίας. Στὴ σημερινή, μάλιστα, ἐκκοσμικευμένη κοινωνία, οἱ πιστοὶ ἀντιμετωπίζουν πολλοὺς πειρασμοὺς καὶ πολλὰ εἶναι τὰ ἐμπόδια ποὺ ἐμποδίζουν ἢ καὶ ἀποτρέπουν τὴν ἐπικοινωνία καὶ σχέση τους με τὸ ναὸ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴ. Καὶ τὸ δυσάρεστο εἶναι ὅτι ἕνα μεγάλο ποσοστὸ δὲν σχετίζεται με τὴν ναοκεντρικὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἢ συμμετέχει πολὺ ἀραιὰ σ' αὐτή.

Χρειάζεται, λοιπόν, ἔξοδος. Ἐξοδος «εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως... εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς» (= ἐμπόδια), Λουκ. ιδ' 23), πρὸς ἀναζήτηση καὶ ἀνεύρεσι τοῦ «ἀπολωλότος προβάτου» (Λουκ. ιε' 6). Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε ὅτι δὲν εἶναι μόνο ἡ ἐκκοσμικευσι τῆς σύγχρονης ἐποχῆς ποὺ ἀπομακρύνει καὶ ἀποκόπτει τούς πιστοὺς ἀπὸ τὴν ἐνοριακὴν, ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Εἶναι καὶ οἱ αἰρετικοί, οἱ «προβατόσχημοι λύκοι» ποὺ εἰσπηδοῦν στὴ μάνδρα τῆς ἐνοριακῆς κοινότητος καὶ «ἀρπάζουν τὰ πρόβατα». Εἶναι, μάλιστα, χαρακτηριστικὸ ὅτι οἱ αἰρετικοὶ ἀσκοῦν κατεξοχὴν δυναμικὴ τακτικὴ, ἐπισκεπτόμενοι «πόρτα με πόρτα» (door to door) ὅλους τούς ὀρθόδοξους πιστοὺς. Μὲ μιὰ ἀντίστοιχη ἐπίσκεψη τῶν ἐνοριτῶν «πόρτα με πόρτα», ὁ ιερέυς καὶ οἱ συνεργάτες του μποροῦν νὰ ξερριζώνουν τὰ «ζιζάνια» ποὺ σπέρνουν οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀλήθειας καὶ πολέμιοι τῆς Ἐκκλησίας (πρβλ. Ματθ. ιγ' 24-25).

1. Γιὰ τὸ νόημα τῆς ἐντολῆς στὴν Π. Διαθήκη, βλ. στὴ μελέτη μας «Ἀθῶος», σελ. 57 (Ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Του κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, Καθηγητού του Παν/μίου Θεσσαλονίκης

566. Κριτήρια ἐπιλογῆς τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Μάμαντος (2 Σεπτεμβρίου), τῆς ἀποστολικῆς περικοπῆς τῆς μνήμης τῶν ἁγίων Νοταρίων Μαρκιανοῦ καὶ Μάρτυρος (25 Ὀκτωβρίου) καὶ τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς τῶν ἁγίων μαρτύρων Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου (15 Νοεμβρίου).

Στὴν ἀπάντηση στὴν ὑπ' ἀριθμ. 449 ἐρώτηση, ποὺ ἀφοροῦσε στὴ σχέση τῶν ἀποστολικῶν καὶ εὐαγγελικῶν περικοπῶν πρὸς τὶς μῆμες ὀρισμένων ἁγίων καὶ στὰ κριτήρια τῆς ἐπιλογῆς των, δὲν μπορέσαμε νὰ βροῦμε ἰκανοποιητικὴ ἀπάντηση ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ γιὰ τὶς ἀνωτέρω τρεῖς περιπτώσεις. Κατὰ τὴν μνήμη τοῦ ἁγίου Μάμαντος προβλέπεται ἡ εὐαγγελικὴ περικοπή Ἰωάν. ι' 1-11, γιὰ τὴν μνήμη τῶν ἁγίων Νοταρίων ἡ ἀποστολικὴ περικοπὴ Κολοσ. γ' 4-11 καὶ γιὰ τὴν μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ Λουκ. κ' 46-47, κα' 1-4. Πολλὲς χάριτες ὀφείλουμε στὸν καθηγητὴ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θεράκης κ. Κωνσταντῖνο Πισάκη, ποὺ σὲ πρόσφατη ἐπιστολὴ τοῦ μᾶς κάνει κοινωνοὺς τῶν ὀρθῶν σκέψεων καὶ ὑποθέσεων του, ποὺ λύνουν κατ' ἀπολύτως ἰκανοποιητικὸ τρόπο τὸ τριπλὸ αὐτὸ ἐρώτημα. Παραθέτουμε κατωτέρω τὸ σχετικὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ του, εὐχαριστώντας θερμὰ γιὰ τὴν συμβολή του:

«1. Ὁ ἅγιος Μάμας, ἑπισημειωθὴς ὑπὸ τι σπηλαίων καὶ τρεφόμενος τῶ τῶν ἐλάφων γάλακτι, φίλος τῶν ζῶων καὶ τῶν θηρίων, τὰ ὁποῖα καθυπέτασε (οἱ μνεῖες εἶναι συνεχεῖς στὴν ὑμνογραφία του), προστάτης τῶν ποιμνίων στὴ λαϊκὴ παράδοση, εἰκονίζεται καὶ σήμερα ἑκρατῶν μικρὰν ἐλαφον καὶ ποιμνικὴν ῥάβδον, κατὰ τὸν ἀείμνηστο Φώτη Κόντογλου, καὶ ὑμνεῖται ὡς ποιμὴν: Ἐν ῥάβδῳ, ἅγιε, τῆ ἐκ Θεοῦ σοι δοθήσῃ, τὸν λαὸν σου ποιμανον ἐπὶ νομᾶς ζωηφόρους (κοντάκιον) τὸν πρὶν τὰς ἐλάφους ἐν ταῖς ἐρήμοις καινῶς ἀμέλγοντα καὶ νῦν περιούσιον λαὸν Κυρίου, ῥάβδῳ δυνάμεως, καλῶς περιέποντα καὶ ὀδηγοῦντα εἰς τόπον χλόης... (οἶκος). Ἐπομένως ἡ περικοπὴ γιὰ τὸν καλὸν ποιμένα, τοῦ ὁποῖου τῆς φωνῆς τὰ πρόβατα ἀκούει καὶ ὁ ὁποῖος τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, ἐπελέγη κατ' ἀνάγκην γιὰ τὸν καλὸν ποιμένα - ἅγιον.

2. Οἱ μάρτυρες Μαρκιανὸς καὶ Μάρτυριος εἶναι οἱ ἅγιοι Νοτᾶριοι, στὴν ἑορτὴ τῶν ὁποίων γινόταν στὴν Κωνσταντινούπολη ἡ περίφημη παγανίζουσα πανήγυρις, περὶ τῆς ὁποίας τὸ γνωστὸν ποίημα Χριστοφόρου τοῦ Μυτιληναίου καὶ οἱ ποικίλες ἀναφορὲς

περὶ τῶν λαϊκῶν δρωμένων κατ' αὐτήν. Ἡ Ἐκκλησία κατ' ἐπανάληψιν κατεδίκασε τὶς πρακτικὰς αὐτές: Τὰ μέντοι ποτὲ γινόμενα ἀπρεπῆ παρὰ τῶν νοταρίων παιδοδιδασκάλων κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Νοταρίων, μετὰ προσωπειῶν σκηρικῶν διερχομένων τὴν ἀγορὰν, πρὸ χρόνων τιῶν κατηγορήθησαν, καθ' ὀρισμὸν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυροῦ Λουκά (Βαλσαμών). Νομίζω γὰρ ἐκ τούτου κωλύεσθαι τὰ παρὰ τῶν νοταρίων ἐν τῇ προόδῳ τῶν ἁγίων Νοταρίων γινόμενα (Βαλσαμών). Θὰ ἔλεγα λοιπὸν ὅτι ἡ περικοπή, ἡ ὁποία καταδικάζει τὰ ἔργα τῆς εἰδωλολατρίας, δι' ἧς ἐρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, καθὼς καὶ πᾶσαν βλασφημίαν καὶ αἰσχρολογία, καὶ καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ ἀπεκδυθοῦν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν...», ἴσως ἔχει παιδευτικὸ ρόλο: δὲν ἀναφέρεται στοὺς τιμωμένους ἁγίους, ἀλλὰ καταδικάζει τὴν πρακτικὴν ποὺ ἔχει συνδεθῆ μετὰ τὴν μνήμη τους καὶ καλεῖ τὸν λαὸν νὰ τὴν ἀπορρίψῃ.

3. Ἡ περικοπὴ Λουκ. κ' 46-47, κα' 1-4 γιὰ τοὺς ἁγίους Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβο, εἶναι μὲν ἀδύνατο νὰ συνδεθῆ μετὰ τὸν βίον τῶν ἁγίων, ὅπως ἔχει περιληφθῆ στὸ συναξάριο, μπορεῖ ὅμως νὰ βρεθῆ κάποια σύνδεση μετὰ τὸ περίφημο ἐκεῖνο θαῦμα τῶν ἁγίων, μετὰ τὴν κόρη τῆς φτωχῆς ἐκείνης χήρας μητέρας, ποὺ πέφτει στὰ χέρια τοῦ κακοῦ Γότθου κ.λπ. Τὸ θέμα κυριαρχεῖ στὴν ὑμνογραφία τῆς ἑορτῆς, παράλληλα μετὰ τὸ μαρτύριο τῶν ἁγίων (βλ. Κόρην διέσωσαν ἐν μνήματι ζῶσαν βεβλημένην, τὴν κόρην ποτέ, ταφῆ δοθείσαν ἀδίκως, ταῖς μητρικαῖς διεσώσατε ἀγκάλαις ὑμεῖς, προφθάσαντες γὰρ τοῦ θανάτου ἐρρῶσαντο κραζούσαν τὴν κόρην, ἦνπερ παρέθετο ἐκβοῶσα ἡ μήτηρ τοῖς μάρτυσιν, δι' ὑμῶν δὲ κόρη τυραννουμένη... τῆ θρεψαμένη ἀποκαθίσταται κ.λπ.). Στὰ κείμενα μάλιστα τοῦ ὕμνου τοῦ ψευδο-Ρωμανοῦ καὶ τὰ ἀγιολογικὰ ἢ παρουσία τῆς μητέρας εἶναι ἐμφανέστερη. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ διπλὸ θέμα τῆς περικοπῆς. — τῶν ἰσχυρῶν ποὺ ρημάζουν τὰ σπῆτια τῶν χηρῶν (οἱ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν), ἐνῶ προσεῦχονται, προφάσει, μακρὰ (ὁ Γότθος εἶχε προσευχθῆ στὴν σορὸ τῶν μαρτύρων, τοὺς ὁποίους εἶχε βάλει ἐγγυητὰς τῶν ἐξαιρέτων προθέσεων του ὡς πρὸς τὴν κόρη τῆς γυναίκας) καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ λάβουν περισσότερο κρῖμα (ὁ ἐν προκειμένῳ Γότθος ἴταμωτάτης ἀπανθρωπίας δίκην ἔδωκε ...κρίσει δικαίαν) καὶ τῆς εὐσεβοῦς πτωχῆς χήρας, τῆς πενιχρᾶς, ἡ ὁποία δικαιώνεται — θὰ κρίθηκε ὅτι ταιριάζει μετὰ τὸ θέμα ἐκεῖνο τῆς ἑορτῆς».

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟΥ «ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ»

Του Πρωτοπρ. κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ, Προϊσταμένου Ἱεροῦ Ναοῦ
Ἁγίου Ἀνδρέου Πατρῶν - Διευθυντοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Πατρῶν

Ἴσως ἡ ἀνάλυση τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀπὸ ἓνα θεολόγο καὶ μάλιστα κληρικὸ Ὁρθόδοξο νὰ ξαφνιάζει καὶ νὰ προκαλεῖ ἀπορία. Ὅμως, ἐπιτρέψτε μου εὐθέως νὰ πῶ, ὅτι κάτι τέτοιο εἶναι ἐξηγήσιμο, ἀφοῦ συνηθίσαμε νὰ θεωροῦμε τὴν ποιμαίνουσα Ἐκκλησία μας ὡς θεσμὸ ἐν πολλοῖς ἄσχετο καὶ ξεκομμένο ἀπὸ τὴν σύνολη προβληματικὴ τῆς ζωῆς, τοὺς δὲ κληρικούς τῆς ὄχι ὡς ποιμένες εὐθύνῃς συνολικῆς γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴ ζωὴ του, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπους (δυστυχῶς πολλὲς φορὲς ὑποβαθμισμένους) καὶ πάντως «περιορισμένων» καὶ «εἰδικῶν» καθηκόντων, κυρίως τελετουργικῶν... Προφανῶς μὴ τέτοια ἐκτίμηση τῶν πραγμάτων εἶναι λανθασμένη καὶ ὡποσδήποτε ἀδικεῖ τὴν ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅμως, ἓνα μερίδιο εὐθύνῃς γι' αὐτὴν τὴν, δυστυχῶς παγιωμένη, ἀντίληψη βαραίνει ἐμᾶς τοὺς κληρικούς, ἀκριβῶς διότι ἠθελήμενα ἢ ἀθέλητα «συρρικνώνομε» τὴν εὐθύνῃ τῆς ἱερωσύνης μας καὶ τῆς ποιμαντικῆς μας ἐμβέλειας μέσα στὸν κόσμο.

Καὶ τώρα μετὰ ἀπ' τὴν γενικὴ αὐτὴ τοποθέτηση - εἰσαγωγὴ ἐπιθυμῶ νὰ ἀπαντήσω στὸ εὐλόγο - ἂν θέλετε - ἐρώτημα: Γιατί ἐπέλεξα νὰ προσεγγίσω αὐτὸ τὸ θέμα; Γιὰ τρεῖς βασικούς λόγους:

1) Διότι πεπειθισμένη μου εἶναι ὅτι ἡ διοικούσα Ἐκκλησία ὡς Μητέρα, ὡς Σῶμα Χριστοῦ καὶ οἱ κληρικοί τῆς ὡς ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ὀφείλουν νὰ ἀγωνιοῦν καὶ ἐμπρακτὰ καὶ μεθοδικὰ νὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ ὅλα τὰ θέματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμο. Δὲν ὑπάρχει ζήτημα ποὺ νὰ ἀφορᾶ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ (τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας) καὶ νὰ μὴ πρέπει νὰ ἀφορᾶ, ἐνδιαφέρει καὶ ἀπασχολεῖ καὶ τὴν ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, τοὺς κληρικούς. Ἐξ ἄλλου ἡ Ἐκκλησία βρῖσκεται «καθ' ὁδὸν» (in statu viae), πορεύεται δυναμικὰ μέσα στὸν κόσμο. Αὐτὸ θὰ πεῖ ὅτι ἡ «Ἐκκλησία πορεύεται, ὅτι συναντᾶται διαρκῶς μὲ ἀπρόσμενες μορφές τοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖες καλοῦνται διαρκῶς σὲ ἐκκλησιασμό, σὲ συσσωμάτωση στὸ ἱστορικὸ καὶ ταυτόχρονα μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ». Κατὰ συνέπεια δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα «ὁ χριστιανὸς τοῦ ἐκάστοτε παρόντος (πολὺ περισσότερο ὁ κληρικὸς) νὰ θεωρεῖ τὸ δικό του παρὸν ὡς τὸ ὀριστικὸ τέρας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁδουσης, ὡς τὴν κατάληξη τῆς ἱστορίας, ὡς τὴν ὀριακὴ στιγμὴ ὅπου μπορεῖ νὰ ἐγερθεῖ ἢ ἀπαίτηση νὰ ρυθμιστεῖ ἢ σχέση Ἐκκλησίας καὶ κόσμου ὀριστικὰ καὶ γιὰ πάντα»¹.

2) Διότι σύμφωνα μὲ ἀντικειμενικὲς καὶ ψυχραι-

μες ἐκτιμήσεις εἰδημόνων ὁ τουρισμὸς γενικὰ - ἀλλὰ καὶ ὁ θρησκευτικὸς τουρισμὸς εἰδικότερα - εἶναι ζήτημα μείζονος σημασίας ὄχι μόνον οικονομικῆς, ἀφοῦ κατὰ τὸν Ἀμερικανὸ καθηγητὴ Φίλλιπ Κόλλερ «ὁ τουρισμὸς θὰ ἔπρεπε ν' ἀποτελεῖ γιὰ τὴν Ἑλλάδα κορυφαῖο ἐθνικὸ τῆς προῖον καὶ κατ' ἐπέκταση κύρια πηγὴ πλούτου τῆς»², ἀλλὰ καὶ πολιτισμικῆς καὶ βεβαίως ἐθνικῆς, ἀφοῦ ἔχει παγκοσμίως ἀναγνωρισθεῖ «ὅτι στὴν ἐποχὴ μας, ἡ καλλίτερη ἐπιθετικὴ πολιτικὴ γίνεται μὲ τὸν τουρισμὸ καὶ τὴν τουριστικὴ προβολὴ μιᾶς χώρας», μάλιστα δὲ ὅταν αὐτὴ ἡ χώρα εἶναι ἡ Ἑλλάδα μὲ τὸν Ἑλληνορθόδοξο θησαυρὸ τῆς. Εἶναι γενικὰ ἀποδεκτὸ ὅτι βελτιώνεις τὴν ἀρνητικὴ «πρὸς τὰ ἔξω» εἰκόνα μιᾶς χώρας καὶ προωθεῖς τὴν ἐξωτερικὴ τῆς πολιτικὴ ἐὰν σοβαρὰ καὶ μεθοδικὰ «χωρὶς ζητωκραυγὲς γιὰ ἀριθμητικὴ αὔξηση τουριστῶν»³ προβάλλεις τὴν πολιτιστικὴ τῆς κληρονομία. Καὶ στὴν περίπτωση μας (τῆς Ἑλλάδος) αὐτὸ ἰσχύει ἀπολύτως, ἀφοῦ ἄφθονο καὶ μοναδικὸ εἶναι τὸ «ἐξαγωγίμο» πολιτιστικὸ μας προῖον. Καὶ

3) Διότι ὁ ἱερὸς Ναὸς τοῦ πολιούχου μας στὸν ὁποῖο μὲ τὴ χάρι τῶν Θεοῦ καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας ταπεινὰ διακονῶ ἐλκύει - ὡς γνωστὸ - κατ' ἔτος πλῆθος ὄχι μόνον προσκυνητῶν ἀλλὰ καὶ τουριστῶν ἢ καὶ τὰ δύο μαζί. Ὁποσδήποτε, ὡς σύμβολο τῆς πόλεώς μας καὶ κυρίαρχο σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ ἐντοπίους καὶ ξένους προσκυνητῆς ἢ ἐπισκέπτες ὀφείλει νὰ προσφέρει ὅ,τι περισσότερο καὶ καλλίτερο μπορεῖ πρὸς αὐτούς. Πρῶτιστο ποιμαντικὸ μας χρέος εἶναι ἡ πνευματικὴ προσφορὰ μας γιὰ στήριξη, οἰκοδομὴ καὶ καλλιέργεια ὄχι μόνον τῶν ἐνοριτῶν καὶ ἐντοπίων ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν διερχομένων ἀπὸ τὸν ἱερὸ τόπο τοῦ μαρτυρίου τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Προφανῶς, στὰ πλαίσια τῆς ποιμαντικῆς μας εὐθύνῃς καὶ τῆς προσεκτικῆς καὶ υπεύθυνης ποιμαντικῆς μας στρατηγικῆς καὶ μὲ βάση τὸν Παύλειο λόγο ὅτι «δὲν ὑπάρχει διάκριση μεταξὺ Ἰουδαίου καὶ Ἑλληνα, ἐλεύθερου καὶ δούλου, ἀνδρα καὶ γυναίκας» (Γαλ. 3,28) βλέπομε καὶ προσεγγίζομε «κάθε ἀνθρώπινο πρόσωπο ὡς τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅποιαδήποτε φυλετικὴ, ἐθνικὴ ἢ πολιτισμικὴ διαφορὰ ὡς πλουτισμὸ γιὰ ὄλους, ὡς πολλαπλότητα δώρων, ὡς ποικιλία δυνατοτήτων μᾶλλον, παρὰ ὡς αἰτία ἐχθρότητας καὶ ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας προχωρεῖ πολὺ μακρύτερα ἀπὸ τὴν ὑπέρβαση

τών διαιρέσεων και ἀμφισβητήσεων στὰ φυλετικά, πολιτικά, ἔθνικα καὶ πολιτισμικά ἐπίπεδα»⁴... Ὅμως, ἐπειδὴ ἡ ποιμαντικὴ εὐθύνη καὶ μέρημα τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν εἶναι «μονοφυσικὴ» καὶ μονοδιάστατη ἀλλὰ ἀγκαλιάζει τὸν ὅλο ἀνθρώπο ὡς ψυχοσωματικὴ ὁλότητα καὶ ἐνότητα, δὲν παραθεωροῦμε καὶ τὴν ὑλικὴ ὠφέλεια ποὺ προκύπτει γιὰ τὴν πόλη μας καὶ τὴν εὐρύτερη περιοχὴ μας μὲ τὴν ταυτόχρονη - παράλληλη συμβολὴ μας στὴν ἀναθέρμανση τῆς τοπικῆς τουριστικῆς κίνησης, ἡ ὁποία θὰ ἀποφέρει ἀνάλογα οἰκονομικὰ ὀφέλη μάλιστα δὲ σὲ μία ὥρα ἰδιαίτερα κρίσιμη καὶ δύσκολη γιὰ τὴν τοπικὴ μας οἰκονομία, ἡ ὁποία ὡς γνωστὸ ἰδίως γιὰ τὰ εὐρύτερα λαϊκὰ στρώματα εἶναι μίζερη καὶ προβληματικὴ.

* * *

Μετὰ τὴν καταγραφή τῶν τριῶν αὐτῶν βασικῶν λόγων ποὺ μὲ ὄθησαν στὴν ἐπιλογή τοῦ θέματος θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἐστιάσω τὴν προσοχή μας σὲ τρία μόνο σημεῖα τοῦ πολυδιάστατου αὐτοῦ θέματος «Ἐκκλησία καὶ Τουρισμός», μὲ ἔμφαση βεβαίως καὶ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸν «θρησκευτικὸ τουρισμό»:

Α. Βασικὲς συνιστώσες καὶ κάποια κρίσιμα σημερινὰ δεδομένα ποὺ συνδέονται ἅμεσα ἢ ἔμμεσα μὲ τὸ τουριστικὸ φαινόμενο, ὅπωςδήποτε δὲ καὶ μὲ τὸ λεγόμενο «θρησκευτικὸ τουρισμό».

Β. Στόχοι καὶ ζητούμενα στὰ πλαίσια μιᾶς σοβαρῆς καὶ υπεύθυνης ποιμαντικῆς προσέγγισης τοῦ ὅλου ζητήματος. Καὶ

Γ' Εἰδικὴ ἐπιγραμματικὴ ἀναφορὰ στὴν «πρόκληση» τοῦ τοπικοῦ θρησκευτικοῦ τουρισμοῦ μὲ σταθερὸ σημεῖο τὸ κυρίαρχο σύμβολο τῆς πόλης μας, τὸν Ἱ. Ναὸ τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Α. Καὶ περὶ αὐτὸ ἀμέσως στὸ πρῶτο (α') σημεῖο:

Αὐτονόητο καὶ φυσικὸ, νομίζω, εἶναι — ἔστω κι ἂν ἐπικεντρῶνομε τὸν λόγο μας στὸν «θρησκευτικὸ τουρισμό» — νὰ ἐπιχειρήσουμε κατ' ἀρχὴν προσέγγιση τοῦ τουριστικοῦ φαινομένου στὴ γενικὴ του διάσταση.

Ὁ τουρισμὸς σήμερα εἶναι παγκόσμιον φαινόμενο ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικά, ἀφοῦ «παγκοσμίως ἡ τουριστικὴ βιομηχανία ἀποτελεῖ κορυφαία δραστηριότητα τοῦ τριτογενοῦς τομέα, μὲ τζίρο ποὺ πλησιάζει τὰ 1000 δις. δολάρια»⁵. «Ὡς θεσμὸς χάνεται στὰ βάθη τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε τὶς προσκυνηματικὲς ἐκδρομὲς ἀπὸ τὰ παλιὰ ἀκόμη χρόνια, ἀλλὰ καὶ τοὺς περιηγητὲς, ξένους καὶ Ἕλληνες»⁶. Πέρασε ἀπὸ πολλὰ φάσεις ἐξέλιξης καὶ ἀνάπτυξης. Ἀλματώδῃ ἐξέλιξη τὸ τουριστικὸ φαινόμενο μὲ ποικίλλες συνιστώσες ἐμφανίζει καὶ στὴ χώρα μας τὶς τελευταῖες δεκαετίες συμβάλλοντας οὐσιαστικά (παρόλες τὶς σοβαρὲς ἐλλείψεις τῆς τουριστικῆς μας ὑποδομῆς) στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας ἀλλὰ καὶ δημιουργώντας ποικίλα καὶ σοβαρὰ ἐνίοτε προβλήματα στὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας καὶ μάλιστα στὶς νη-

σιωτικὲς καὶ θαλάσσιες περιοχὲς τῆς πατρίδος μας.

Ἦδη μίλησα γιὰ «ἀλματώδῃ» ἀνάπτυξη καὶ ἐξέλιξη τοῦ τουριστικοῦ φαινομένου, ἀφοῦ ὅπως ἦταν φυσικὸ, αὐτὴ συνδέθηκε μὲ τὴν τεχνολογικὴ ἐξέλιξη σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα καὶ τελευταῖα καὶ στὸν τομέα τῆς πληροφορικῆς. Μὲ τὴν «ἀναβάθμιση» τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν ἐργαζομένων μέσα ἀπὸ ἀγῶνες γιὰ περισσότερα δικαιώματα (ἄδειες, ἐπιδόματα, κοινωνικὸς τουρισμὸς, σμίκρυνση ὥραριου ἐργασίας, πενθήμερο κ.ἄ.). Τὴ λέξη «ἀναβάθμιση» τὴν ἔβαλα σὲ εἰσαγωγικὰ, ἀκριβῶς διότι σκιαάζεται ἀπὸ τὴν ἀνάγκη φυγῆς, ἀπὸ τὸ ἄγχος, ἀπὸ τὴν ἀλλοτρίωση, ἀπὸ τὴ μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος, ἀπὸ τὴν ἀνία καὶ τὸν σοβαρὸ κλονισμὸ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ποὺ ἐπιφέρει ὁ τρόπος ἐργασίας, ὁ τρόπος διακίνησης στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα καὶ γενικότερα οἱ λεγόμενες «συνθήκες διαβίωσης» ποὺ σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις εἶναι ἀπάνθρωπες. Ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν παράλληλη τραγικὴ ὑποβάθμιση τῆς ζωῆς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος τελικὰ δὲν διαμορφώνει ὁ ἴδιος τὸ χαρακτῆρα του καὶ τὴ ζωὴ του, ἀλλὰ διαμορφώνεται «παθητικὰ» κυρίως μέσα ἀπὸ τὰ λεγόμενα μέσα ἐνημέρωσης καὶ τῆ διαφήμιση. Ὡς παθητικὸς δέκτης πολλὰς φορὲς ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος «χειραγωγεῖται» καὶ «ὀδηγεῖται» «ὅπου οὐ θέλει» χωρὶς νὰ τοῦ ἀφήνουν σχεδὸν καθόλου περιθώρια προσωπικῆς ἐπιλογῆς, ἔστω κι ἂν πολυδιαφημίζονται τὴν ἴδια στιγμὴ τὰ πολυπάθα ἀνθρώπινα δικαιώματα! Μὲ τὰ ὅσα ἐλάχιστα μόλις ἀναφέραμε ὑποδηλώσαμε, νομίζω, ὅτι ὁ τουρισμὸς συνδέεται ὄχι μόνο μὲ τὴ θετικὴ ἐννοια τῆς ἀνάπτυξης καὶ ἐξέλιξης ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις τῆς, οἱ ὁποῖες συνοψίζονται μὲ τὴ φράση: Ἀλλοτρίωση περιβάλλοντος καὶ τρόπου ζωῆς τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου σὲ ἄμεση σχέση μὲ τὸν «χωρὸχρονο» ὅπως αὐτὸς διαμορφώθηκε μέσα ἀπ' τὴν ἐξέλιξη καὶ τὴν ἀνάπτυξη.

(Συνεχίζεται)

1. Θανάσης Παπαθανασίου, *In statu viae*, Συμβολὴ στὴ θεώρηση τοῦ διλήματος Ἱεραποστολὴ ἢ Ἀπομόνωση, στὸ συλλογικὸ τόμο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, Δοκίμια γιὰ τὴ θέση τοῦ ἀνθρώπου στὸ σύγχρονο κόσμον, Ἱερά Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἁγίου Νεοφύτου, 2^η Συνάντηση, Πάφος 1991, σελ. 80-81.

2. Βλ. Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος, ἀρ. φύλλου 26 (2147), 29 Ἰουνίου 1995, Ρεπορτάζ τοῦ Ἁθ. Χ. Παπανδρόπουλου, σελ. 26.

3. Βλ. Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος, ἀρ. φύλλου 30 (2203), 25 Ἰουλίου 1996, ἡ Συνέντευξη τῆς ἐβδομάδος, Νίκος Σκουλάς: Ποιὰ ἢ σωστὴ τουριστικὴ πολιτικὴ, σελ. 29.

4. Βλ. Δημητρίου Τρακατέλλη (Μητροπολίτου Βρεσθένης), «Εἰσηγήσεις γιὰ τὸ θεολογικὸ μας ἔργο σήμερα καὶ αὐριο», στὸ συλλογικὸ τόμο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ὁ.π., σελ. 190-191.

5. Βλ. Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος, ἀρ. φύλλου 26 (2147), 29 Ἰουνίου 1995, ὁ.π., σελ. 26.

6. Κωνσταντίνου Β. Ζορμπά, ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ἐκδ. «ΤΕΡΤΙΟΣ», Κατερίνη σελ. 10.

ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ: ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ*

Τού Πρεσβ. π. Γερασίμου Ζαμπέλη

2. Αντίσταση ἐλπίδος

Ὁ «ἀργὸς θάνατος» ἔχει προωθηθεῖ ἐπικίνδυνα μέσα στὸ κοινωνικὸ μας σῶμα. Τὰ φυλάκιά του εἶναι σὲ καίριες θέσεις τοῦ κοινωνικοῦ μας χώρου, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν εὐστοχη καὶ ἀκριβοδίκαιη παρατήρηση τοῦ Ἱ. Μ. Παναγιωτόπουλου, κατήντησε «σπουδαστήριο δολοφονίας». Ἀπὸ τὴν «ἀντίπερα» ὁμως «ὄχθη», ἀπὸ τὴν μεριὰ τοῦ ἀνθρώπου, τὰ πράγματα δὲν εἶναι εὐχάριστα. Ἐνας τυφλὸς καὶ ἀτίθασος ὑλισμὸς ἕνας βαθύτατα φθαρμένος αἰσθησιασμὸς ἢ λογικὴ τοῦ... παραλόγου μέσα ἀπὸ ἀνίερες, ἀπάνθρωπες καὶ βέβηλες συμμαχίες τὸ ἀδίστακτο, συνεχῆς καὶ βασανιστικὸ κυνήγι μιᾶς ἀσυγκράτητης ἡδονῆς διαποτίζει τὴν ψυχὴ, τὸ φρόνημα καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀγωνία περιχαρακώνεται καὶ ἐγκλωβίζεται ἡ ζωὴ καὶ τὸ μέλλον του. Ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτόν, δυστυχῶς, δὲν ἐξαιροῦνται οἱ νέοι μας.

Ἀπὸ τὸ αὐγινὸ τῆς ζωῆς τους περπάτημα σύρονται αἰχμάλωτοι τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν διαθέσεων — κυρίως ἔντονα διαβρωτικῶν καὶ ἀπάνθρωπων — τῶν μεγάλων. Ἀποκοτῶν τὴν ἀντίληψη πὼς ἡ ζωὴ εἶναι αἴσθημα, πὼς τὸ τροφοδοτεῖ τὸ ἔνστικτο εἶναι ἀγωνία ὑλιστικὴ εἶναι ἔτσιθελισμὸς καὶ βόλεμα εἶναι «μαγικά», γιὰ νὰ «τὴ βρῖσκουνε» στὸ «ἔτσι κόλπο», γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὴν ἄτεχνη δική τους γλώσσα. Εἶναι, τέλος, πολύμορφη ἀσυδοσία.

Καταγράφηκε μὲ εὐθύνη: «Οἱ ἐπιπτώσεις εἶναι πάντα οἱ ἴδιες: κούραση, κατάπτωση, αἰσθήματα ἐνοχῆς, ἀγωνία, ἠθικὸς ξεπεσμός... Παιδιά πὼς λάτρευαν τὰ σπῶρ, ἀγαποῦσαν τὸ διάβασμα καὶ ἦταν πρότυπα ἀκεραιότητος χαρακτῆρα, ἀλλάζουν ριζικὰ μόλις ὑποταχτοῦν στὸ πάθος τῶν ναρκωτικῶν. Λένε φέματα, κλέβουν, τὸ σκάνε ἀπὸ τὸ σχολεῖο, δὲν μελετοῦν καὶ ὅλα ὅσα εἶχαν σημασία κάποτε γι' αὐτοὺς τοὺς εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορα».

Γιὰ τὸ κατάντημα αὐτὸ ὅλοι εἴμαστε ὑπεύθυνοι. Εἴμαστε συνυπεύθυνοι. Ἀλλὰ καὶ τὰ περίεργα κανάλια ποικίλης πληροφόρησης δὲν ἔχουν λιγότερη εὐθύνη. Πὼς καθημερινὰ προβάλλουν, σὰν πρότυπα ζωῆς, γερασμένες ὑπάρξεις, παραδομένες σὲς ἀδηφάγες φλόγες τῶν ἐνστικτων καὶ τῆς ἀσυδοσίας. Τὰ ὁποῖα συνεχῶς καὶ σταθερὰ ρυπαίνονται τὴν κοινωνία μας καὶ δίδουν τὴν αἴσθησι, τὴν εἰ-

κόνα καὶ τὴν βεβαιότητα στοὺς νέους, πὼς ἡ ζωὴ εἶναι ἀγνοησὶ ὑποταγὴ καλοπέραση βόλεμα ἀδιαφορία ἀσυδοσία.

Ποῖός, στ' ἀλήθεια, ἀπὸ τοὺς ἐπίδοξους καὶ «φωτισμένους» αὐτοὺς «ἠγέτες» τόλμησε νὰ μιλήσει γιὰ ἀγωνία, πὼς λυτρῶναι γιὰ ἀγῶνα, πὼς ἐλευθερώνει γιὰ ἐντιμότητα καὶ σωφροσύνη, πὼς ἀποτελοῦν τὴν πιὸ ἀκριβὴ προῖκα ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ λειτουργοῦν στὴν ψυχὴ τοῦ νέου, σὰν προληπτικὴ ἀντίσταση ἐλπίδος;

Αὐτὴ τὴ μυστικὴ καὶ μεταμορφωτικὴ δύναμις τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ ἀγῶνα, πὼς ἀνοίγουν τὸν διάφανο ὀρίζοντα τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας, ἐννοεῖ ὁ μεγάλος παιδαγωγὸς καὶ μαρτυρικὸς ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅταν τονίζει: «Ὅταν ἔλθουν οἱ κίνδυνοι, νὰ τοὺς ὑποφέρεις μὲ γενναιοσύνη, καὶ ἀντὶ γιὰ τὸ δικό σου, νὰ προτιμᾷς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ» (Ε.Π. 51,40). Καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος θὰ μεταφέρει στὴν ἀδύναμη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἐνθουσιασμὸ τοῦ προσωπικοῦ ἀγῶνα καὶ τὴν μαρτυρία τῆς ἐλπίδος, λέγοντας: «Θαρσεῖτε μετὰ Χριστοῦ γὰρ ἡ νίκη, τοῦ τὸν κόσμον νικῆσαντος» (Ε.Π. 35,769).

Ποῖός θέλησε νὰ ἐμφυτεύσει μέσα στὴν εὐπλαστικὴ προσωπικότητα ἐνὸς νέου ἀνθρώπου, πὼς τὴν ἄρα ξανοίγεται στὴν ζωὴ, πὼς ἡ ζωὴ ἔχει νόημα καὶ στόχους, ὅταν ἐμπλουτίζεται ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ἀνησυχία γιὰ ἕναν σταθερὸ καὶ ἀσυμβίβαστο ἀγῶνα μὲ ὅτι φθείρει τὴν ψυχὴ ἀποδυναμώνει τὴν καρδιά ναρκώνει τὸ σῶμα καὶ σκοτώνει ψυχρὰ τὴν ὅλη προσωπικότητα.

Νὰ ἀκούσουμε στὸ σημεῖο αὐτὸ τὴν φωνὴ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Δὲν φοβόμαστε τὸν θάνατο, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτία» (Ε.Π. 50,657). Ἀπὸ τὴν μολυσμένη αὐτὴ πηγὴ ξεχύνεται τὸ ποτάμι τοῦ ... θανάτου.

«Εἶχε ὄνειρα... καὶ ὅλα χάθηκαν σὲ μιὰ στιγμή. Ἦθελε νὰ κάνει “ἕνα ταξίδι δίχως νὰ ρίξει μαῦρη πέτρα” πίσω της. Τὸ ταξίδι ὁμως πὼς ἔκανε δὲν εἶχε γυρισμό. Τὸ ἀγγελόμορφο, τὸ πανέμορφο κορίτσι ἔσβησε γιὰ πάντα μέσα στὸν κόσμον τῶν ἀπατηλῶν ψευδαισθήσεων. Μὲ μιὰ σύριγγα καρφωμένη στὸ χέρι. Τὸ ἀψυχο κορμί της βρέθηκε πεταμένο ἔξω ἀπὸ τὸ σταθμὸ Πρώτων Βοηθειῶν τοῦ Ι.Κ.Α., ὅταν οἱ φίλοι της πὼς τῆς ἔκοψαν τὸ εἰσιτήριο γιὰ τὸ θάνατο, θέλοντας ν' ἀποφύγουν τὴς

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 204 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

εὐθύνες τους τὴν “ξεφορτώθηκαν”. Στὸ γρήγορο πέρασμά της ἀπὸ τὴν ζωὴ, ἢ Α.Τ., πὺ μὲ μόλις ἓνα μῆνα πρὶν τὸν θάνατό της εἶχε κλείσει τὰ 21, γνώρισε γιὰ λίγο τὴ δόξα τοῦ φωτομοντέλου. Ἦταν ἓνα κορίτσι τῆς ἐποχῆς μας μὲ ὅλα τὰ θετικὰ καὶ κανένα ἀπὸ τ’ ἀρνητικὰ της. Ὁμορφη, τρυφερή, πάντα χαμογελαστή. Χαρούμενη, αισιόδοξη, μὲ ὄνειρα...».

Συνηθίσαμε, βέβαια, νὰ θρηνοῦμε πάνω σὲ ἄψυχα νεανικὰ κορμιά. Φοβόμαστε τὸ ἄπλωμα τῆς ἀσυδοσίας, πὺ μέρη τῆς μέρη παίρνει τεράστιες διαστάσεις σαπίζοντας τὶς ἀμόλυντες ρίζες τῆς ζωῆς μας· τὰ παιδιὰ μας. Φοβοῦμαι, ὅμως, πὺς κάπου ἐδῶ στὴν παροδικὴ ἀγωνία, ἐξατμίζεται ἡ εὐλικρίνεια τῶν διαθέσεών μας.

Γιατί τὸ πελώριο πρόβλημα, τὸ ὁποῖο εἶναι ὑπαρκτὸ καὶ ταλανίζει ἐπικίνδυνα τὴν κοινωνία, δὲν εἶναι μονάχα πρόβλημα σωματικῆς ἐρείπωσης. Εἶναι κύρια καὶ πρωταρχικά, ἠθικὸ - πνευματικὸ πρόβλημα. Ὁ ἄνθρωπος — ὁ νέος — βιώνει στὴν πὺ κορυφαία της φάση τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ του ἀποτυχία καὶ κενότητα, γιὰ νὰ δραπετεῦσει στὴ συνέχεια μέσα στὸν «παράδεισο» τοῦ ἀφιονισμοῦ καὶ νὰ συντριβεῖ ἄδοξα καὶ ἄκαιρα στοὺς σκληροὺς του βράχους.

Ἐὰν ἀγνοήσουμε τὴν ὄψη αὐτὴ δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ δομήσουμε καμία σοβαρὴ καὶ ὑπεύθυνη προληπτικὴ ἢ θεραπευτικὴ μέθοδο. Ἰδιαίτερα δὲ προληπτικὴ, ἀφοῦ θὰ εἶναι τὸ σωσίβιο, πὺ θὰ προφυλάξει ἀπὸ τὸν ἄγριο κυματισμὸ τοῦ μεγάλου κινδύνου. Ὅπως τονίσθηκε τελευταῖα, ἡ καλύτερη καὶ ἀποτελεσματικότερη πρόληψη εἶναι «ἡ διαπαιδαγώγηση ἀπὸ γονεῖς καὶ σχολεῖο».

Ἡ προληπτικὴ μέθοδος θὰ ἀποδέχεται τὸ «δυσύνθετο» τοῦ ἀνθρώπου καὶ μὲ ἀγάπη θὰ διασφαλίζει τὴν ἀρμονικὴ του παρουσία. Ταυτόχρονα θὰ διαφωτίζει ἔντιμα καὶ θὰ ἐνημερώνει ὑπεύθυνα γιὰ τὸ πρόβλημα καὶ ὅλες τὶς γνωστὲς ἢ ἀγνωστες παραμέτρους του.

Μία ὑπεύθυνη ἐνημέρωση, πὺ θὰ στηρίζεται στὴν προφύλαξη τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, δηλαδή στὴν προστασία σώματος καὶ ψυχῆς, εἶναι σήμερα ἡ σοβαρότερη πρόταση ζωῆς, τὴν ὁποία μπορεῖ νὰ κάνει κάποιος, πὺ διαθέτει εὐλικρινὴ ἀγωνία καὶ καθαρὸ προβληματισμὸ.

Κι εἶναι ἀνάγκη. Πρέπει «νὰ γκρεμιστεῖ ἡ αὐταπάτη πὺς τὸ ναρκωτικὸ εἶναι ἀπόλαυση πὺ πρέπει νὰ γνωρίσουν (οἱ νέοι)... ἢ αὐταπάτη τοῦ “νταηλικιοῦ”, τῆς “μαγκιάς”, τοῦ “ἀνδρισμοῦ”... ἢ αὐταπάτη πὺς τὸ ναρκωτικὸ δίνει “λύσεις”, ἐνῶ

ἀπλούστατα δένει ἄλλα τὸ θῦμα στὸ ἀνθρωποβόρο ἄρμα του».

3. Ἡ θέση καὶ ὁ ρόλος τῆς οἰκογένειας

Ἡ οἰκογένεια παίζει τὸν κυρίαρχο ρόλο στὸ μεγάλο παιχνίδι τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς παρουσίας του στὸν κόσμο γίνεται ὁ δέκτης — ἀκούσιος ἴσως — τῶν μηνυμάτων, πὺ ἐκπέμπονται ἀπὸ τοὺς ἀθέατους μηχανισμούς της. Καὶ σὰν ἄτυπος φωτογραφικὸς φακὸς ἀποτυπώνει στὴν εὐαίσθητη σάρκινη μεμβράνη τῆς καρδιάς του, ἀνεξίτηλα, ὅ,τι αὐτὴ τοῦ προσφέρει. Πολὺ εὔστοχα ἐπισημάνθηκε, πὺς «στὸ προσχολικὸ αὐτὸ σχολεῖο πὺ λέγεται οἰκογένεια, μὲ διδασκάλους τοὺς γονεῖς, τὸ παιδί θὰ μάθε τὰ βασικότερα μαθήματα τῆς ζωῆς».

Ἡ πρόκληση τῆς οἰκογένειας, πὺ γιὰ σημαντικὸ χρονικὸ διάστημα στὸ ξεκίνημα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴ πηγὴ τροφοδοσίας του, εἰσβάλλει δυναμικὰ στὴν προσωπικότητά του· χαρακώνει βαθιὰ τὸν συνειδησιακὸ του χῶρο· διαποτίζει ὀλοκληρωτικὰ τὸν ψυχοπνευματικὸ του κόσμο· διαμορφώνει ἀνάλογα τὸ ἕφος καὶ τὸ ἦθος τοὺς καὶ χτίζει τὴν προσωπικότητα ἐκείνη, πὺ, ἀργότερα, θὰ διαδραματίσει σημαντικό — θετικὸ ἢ ἀρνητικὸ — ρόλο στὴν κοινωνικὴ μας πραγματικότητα. «...Ἡ οἰκογένεια», παρατηρεῖ σύγχρονος παιδαγωγὸς, «ἀνοίγει τὴν Ὠραία Πύλη τῆς ψυχῆς τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ μπουν τὰ ὑψηλὰ ἰδανικὰ τῆς ζωῆς, τὸ “Ἄγιο Φῶς τῆς πατρίδος...” (Σαράντος Καργάκος).

Πόσο ἐκφραστικὸς εἶναι ὁ λόγος ἐνὸς νέου, τραγικοῦ θύματος τῶν ναρκωτικῶν:

«Ἄρχισα νὰ παίρνω ναρκωτικὰ νομίζοντας ὅτι θὰ μοῦ ἐκλείναν τὶς πληγές μου ἀπὸ τὰ ψυχολογικὰ προβλήματα πὺ εἶχα μικρὸς. Δὲν βρήκα στὴν οἰκογένειά μου τὴν κατανόηση, τὴν σωστὴ διαπαιδαγώγηση, τὸ χάδι, τότε πὺ ἐπρεπε καὶ πὺ τὸ εἶχα ἀνάγκη. Ἐτσι στὰ 16 μου χρόνια ἄρχισα τὰ ναρκωτικὰ, ψάχνοντας γιὰ ἀνθρώπους, ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴν κοινωνία. Ὅχι μόνο ὅμως δὲν βρήκα, ἀλλὰ κατέληξα στὴν ἠρωϊνὴ» (Σπ. Καρατζαφέρη, Ναρκωτικά, ἐκδ. «Κάκτος», σελ. 28).

Μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς οἰκογένειας ἀναπτύσσεται ὁ λογικὸς καὶ ὑπεύθυνος· ὁ συνετὸς καὶ ἔντιμος· ὁ ἀγωνιστὴς καὶ σταθερὸς ἄνθρωπος, πὺ εἶναι εἶναι μιὰ ζωντανὴ καὶ ὀλοκληρωμένη προσωπικότητα καὶ θὰ συμβάλλει στὸ ἐφιαλτικὸ ράγισμα τῆς κοινωνίας καὶ τὸ ἄπλωμα τῆς αἰχμαλωσίας σὲ ψυχὲς καὶ σώματα. Κάτι τέτοιο σημείωνε ξένο περιοδικὸ μεγάλης κυκλοφορίας. Ἐγραφε χαρακτη-

ριστικά: «Ένας μεγάλος αριθμός νεαρών δὲν θὰ γίνονταν ὀπιομανεῖς ἂν οἱ γονεῖς ἀσκοῦσαν τὶς κατὰλληλες ἐπιδράσεις πάνω σ' αὐτοὺς» (περιοδ. «Observer»).

Κι ὁ αἰμάτινος πόνος ἑνὸς τραγικοῦ θύματος: «Στὸ σπῖτι μὲ τοὺς “γέρους” τί νὰ πεῖς; Ὅλο παίζουν χαρτιά, ὄλο τσακώνονται μεταξύ τους, ἄλλος μετράει τὰ κέρδη τῆς ἡμέρας, μὲ τὶς παρέες τους μιλάνε γιὰ πολιτικὴ καὶ γιὰ μπίζνες. Μᾶς σπᾶνε τὰ νεῦρα ὀλονῶν ἐκεῖ μέσα. Στὴ δουλειὰ σὲ στίβουν, ἀκόμη καὶ ὁ πατέρας σου... Ἐνῶ, τραβᾶς τὸ “τσιγαριλίκι” καὶ εἶσαι φρίνα, δὲν σὲ πιάνει τίποτα. Τὴ βρίσκουμε. Τὰ λέει ὅλα αὐτό;».

Ἡ θέση, λοιπόν, καὶ ὁ ρόλος τῆς οἰκογένειας στὴν δόμηση τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας εἶναι σημαντικός. Λειτουργεῖ, ὅπως ἡ καρδιὰ στὸν ὄλο ἄνθρωπο. Ἡ παρέμβασή της δὲν εἶναι ἔκτακτη, σιγμιαία, παροδικὴ καὶ ἀτροφικὴ. Θεμελιώνει, ἰσχυρὰ καὶ ἀταλάντευτα, τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο πάνω σὲ ἀσταθεῖς ἢ σταθερὲς ἀξίες, οἱ ὁποῖες τὸ ἀκολουθοῦν στὴν δύσβατη ἀνηφόρα τῆς ἐγκόσμιας ἀγωνίας. Ὅταν, λοιπόν, προσφέρει δυνάμεις ἀντοχῆς καὶ διαχρονικῆς πνοῆς· πού γίνονται βαρύτεμα καὶ πολύτεμα στηρίγματα στὴ ζωὴ· πού εἶναι ἐφοδιασμένα καὶ ἐμπλουτισμένα μὲ ποιοτικὲς ἀντιστάσεις· πού εὐκόλα μεταποιοῦνται σὲ ἀντίβαρα ἐλπίδας καὶ δυναμικὰ μορφώματα ἐλευθερίας, ὅταν ἡ ματωμένη πρόκληση τῆς ἀσυδοσίας ἀπειλεῖ νὰ αἰχμαλωτίσει ψυχῆς καὶ σώματα, τότε ἡ οἰκογένεια βοηθεῖ λυτρωτικά, στηρίζει ἀποτελεσματικά· ἐνισχύει μὲ τόλμη καὶ εὐπρέπεια τὸ νέο πού κινεῖται μέσα στὴν ἀγριότητα τῆς ἐποχῆς μας. Πόσο ἐπίκαιρος εἶναι ὁ λόγος τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Ὅταν σὰν γονεὺς δὲ σωφρονήσεις τὸ παιδί σου, θὰ στὸ πάρει ἢ διεφθαρμένη κοινωνία καὶ θὰ καταλήξει στὰ δικαστήρια καὶ τὶς φυλακὲς» (Ε.Π. 51, 429).

Καὶ ἂς μὴ ξεχνᾶμε, ὅτι «οἱ γονεῖς μὲ τὴν ἀδιαφορία τους ἢ μὲ τὴν ὑπερπροστασία τους, ἢ ἀκόμη καὶ μὲ τὴν λανθασμένη τακτικὴ τους, δημιουργοῦν ἀσθενικὲς προσωπικότητες».

Ὁ γνωστὸς ψυχίατρος Ἄρ. Ἄ. Ἀσπιώτης θὰ παρατηρήσει: «Ἡ ἀναπτυσσόμενη προσωπικότητα τοῦ ἐφήβου θὰ ἀρχίσει νὰ διαμορφώνεται μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν της. Θεμελιώδους σημασίας εἶναι ἡ ἐπίδρασις τῆς οἰκογενείας, ἢ ὅποια θὰ ἀφήσῃ τὴν σφραγίδα της ἐπάνω εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ νέου».

Αὐτόνοητη, λοιπόν, εἶναι ἡ ἀπάντηση στὸ ἀπλό, ἀλλὰ καίριο ἐρώτημα: Ποιὸς ὁ ρόλος τῆς οἰκογενείας στὴν ὀλοκλήρωση τοῦ νέου; Εἶναι σημαντι-

κὸς καὶ ἀποτελεσματικός. Μπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ σὰν ὑψιστὴ δύναμη ἀγωγῆς, ἢ ὅποια θὰ τὸν προστατέψῃ ἀπὸ τοὺς ἐνοχλητικοὺς πειρασμοὺς καὶ τὶς ἐπικίνδυνες προκλήσεις· θὰ διαφυλάξῃ τὴ νεανικὴ προσωπικότητα ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ ἠθικοῦ καὶ πνευματικοῦ ραγίσματος, πού τόσο ἀσύστολα σήμερα προσφέρεται στὴ νεολαία. Θὰ τὸν θωρακίσει, ὥστε ἀλύγιτος καὶ ἀμετακίνητος θὰ δώσει τὴ μάχη τῆς εὐπρέπειας· τῆς σωφροσύνης· τῆς σύνεσης καὶ τῆς ἀγιότητος μέσα σ' ἓνα ἀλληλοσυγκρουούμενο καὶ βαθιὰ πονεμένο κόσμον.

Ὅλα τὰ παραπάνω προϋποθέτουν σεβασμὸ στὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου· ἀτάραχη καὶ ἤρεμη οἰκογενειακὴ ζωὴ· περιβάλλον ἀγάπης καὶ διαλόγου. Τὸ σπῖτι νὰ εἶναι λιμάνι κι ὄχι τρικυμισμένος ὠκεανός.

«Τί μάνα καὶ τί πατέρα κάθεσαι καὶ ρωτᾶς...», θὰ ξεσπάσει ἓνα ναυαγισμένο παλικάρι. «Τί σπῖτι, τί Βιετνάμ, ἴδια γεύση. Ἐγὼ στὰ δεκάξι μπάρακα. Δύο χρόνια στὴ θάλασσα καὶ πάλι πίσω. Ἀπὸ κεῖ βγήκε ἡ Χόντα... Ἀλλά, ἄκου... Ὅ,τι καὶ ἂν γίνῃ ἐμένα θὰ δικάσουν. Οἱ νόμοι ἐγιναν γιὰ νὰ δικάζουν ὅσους εἶναι ἔνοχοι, παραβάτες. Ποιὸς θὰ βρεθεῖ γιὰ νὰ δικάσει τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα μου; Ἐχεις δεῖ ποτέ σου τὸ πάτωμα γεμάτο σπασμένα πιάτα, γυαλικά καὶ γύρω ἀπ' τ' ἀφτιά σου ν' ἀνακατώνονται βλαστήμιες καὶ οὐρλιαχτά; Ἐμεινες ἄπλυτος ποτέ καὶ νηστικός, νὰ κοιτᾶς τὴ φέτα μὲ τὴ μαρμελάδα στὰ χέρια τῶν ἄλλων παιδιῶν τῆς γειτονιάς; Ἄσε... εἶναι πολλὰ...».

Ἡ σχέση, λοιπόν, πού θὰ ὑπάρχει σὲ ὅλα τὰ πρόσωπα νὰ εἶναι σχέση ἀλήθειας, κατανόησης καὶ πρὸ πάντων ἀγάπης. Ἐτσι ἡ οἰκογένεια λειτουργεῖ σὰν θερμοκήπιο ἐλευθερίας. Νὰ ἀκούσουμε τώρα μία ἀκόμη ἀληθινὴ φωνή. Φωνὴ πόνου καὶ ἐλπίδος. «Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐγὼ τὰ εἶχα ὅλα. Ἀλλὰ ἐκεῖνο πού θυμᾶμαι εἶναι ὅτι μοῦ ἔλειπε ἡ ἀγάπη. Δὲν ἔπαιρνα τὴν ἀγάπη πού ἤθελα. Ἐπαιρνα πράγματα».

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ τροφὴ τῆς ψυχῆς, πού ὠριμάζει τὸ νέο καὶ τοῦ προσφέρει τὴν ἀντιστασιακὴ πνοὴ γιὰ τὰ περήφανα «ΟΧΙ» στὶς κρίσιμες ὥρες τῶν προκλήσεων. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη — «δίχως ὄρους καὶ ὄρια» — εἶναι ἡ μυστικὴ μήτρα, πού κυφορεῖ τὴν ἐλευθερία, πού σώζει καὶ προστατεύει τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο. Τοῦ προσφέρει τὴν δύναμη καὶ τὴν δυνατότητα νὰ ζεῖ ἀληθινά, ἀγωνιστικά καὶ μὲ εὐπρέπεια. Νὰ τολμᾶ τὶς κρίσιμες καὶ ζωηφόρες ἐπιλογές, πού ὁμορφαίνουν τὴν ζωὴ καὶ ἐξασφαλίζουν τὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπου.

(Συνεχίζεται)

ΤΑ «ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ» ΤΟΥ «ΦΛΟΓΕΡΟΥ ΛΑΟΠΑΙΔΕΥΤΗ»

Τού κ. Θεόδωρου Ί. Ψαριώτη, γεωπόνου

Σημαντικό γίνεται άσημαντο χωριουδάκι...

Πασιγνώστο τὸ Καλικόντασι, μιὰ καὶ τοῦ ση-
μαντικοῦ Ἐθναπόστολου τὸ «φτωχικὸ μνημοῦρι»
φιλοξενεῖται ἐκεῖ! Στὸν παλιὸ Ναὸ τῆς Παναγίας
ἐτάφη ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός¹.

Μαζὶ μὲ τὸν σπουδαῖο καὶ πανένδοξο Ἱερο-
μάρτυρα, περιμάζεψε ἡ Ἱστορία καὶ τὸ ἀσημαντο
χωριουδάκι τῆς Μουφακιᾶς. Ἀγιαστικὴ ὁ τόπος,
γιατὶ δέχθηκε τὸ σκήνωμά του, τότε ποῦ παράδι-
νε τὸ πνεῦμα του, στὶς παρυφῆς τοῦ γειτονικοῦ
χωριοῦ Μαγουλιά, δίπλα στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ
Ἄψου. Ἐκεῖ βρῆκε ὁ ὀρητικὸς - φλογερὸς ἱερο-
μόναχος μαρτυρικὸ θάνατο, λίγη ὥρα μετὰ τὸ κή-
ρυγμά του. Σάββατο 24 Αὐγούστου 1779.

Φορᾶει αἱμάτινο στεφάνι τὸ παλληκᾶρι ἀπ' τὸ
Μέγα Δένδρο Τριγωνίδος. Ἡ Ἱστορία τὸν ὑπο-
δέχεται μὲ ὄλο τὸ «ἱστορικὸ» του γιὰ νὰ καταχω-
ρισθεῖ τὸ ἔργο του στὶς σελίδες τῆς Ἐκκλησίας
καὶ τοῦ ἔθνους.

Ὁ Φιλοθεΐτης Κοσμάς, ὅπου ἐξῆλθεν ἐκ τῆς
Μονῆς τῆς μετανοίας του, εἶχε συνειδητοποιήσει
τὸ ὕψος καὶ τὸ κύρος τῆς ἀποστολῆς του. Εἶχε
ἀξιολογήσει καὶ παραδεχθεῖ τὸ ἱερὸν τῆς βοη-
θείας του, γιὰ τὴν ἐξοδο τοῦ Γένους ἀπὸ τὴν ἀ-
ποτελμάτωση. Ἐξέρχεται ὄχι ὡς ἀξιωματοῦχος
εἰς τὸ «δῶμα» τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ ὡς μικρόβαθ-
μος εἰς τὸ «σῶμα» τῆς Ἐκκλησίας. Πορεύεται.
Ἡμεροβραδυάζεται χάρι τῆς Παιδείας τοῦ Γέ-
νους². Ὁργώνει τὴν ὑπόδουλη πατρίδα, γιὰ νὰ δι-
δάσκει στὴν πονεμένη Ρημιοσύνη. «Διατρέχει ὄλη
τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, ἴσως καὶ τὸ βόρειο μέ-
ρος τῆς Πελοποννήσου, καθὼς καὶ ἀρκετὰ νησιά
στὸ Αἰγαῖο καὶ τὸ Ἴονιο»³. Καὶ ὅπως ὁ ἴδιος, μὲ
ἀγαλλίαση, ὁμολογεῖ: «περιπατῶ ἀπὸ τόπου εἰς
τόπον, καὶ ἀπὸ χώρου εἰς χώρον καὶ διδάσκω
τοσὶ ἀδελφούς μου χριστιανούς»⁴.

Ἀψηφοῦσε καύσωνες ἢ παγωνιές. Σκόνες ἢ
λάσπες, πορευόμενος μέσα ἀπὸ ἀπόρητες ἀ-
τραπούς ἢ ὄφιοειδεῖς δρομίσκους ἔρημων βουνο-
πλαγιῶν.

Ξενύχτια. Δεῖψα καὶ πείνα. Συνεχῆς κόπωση.

Μὲ ἓνα ραβδί γιὰ στήριγμα. Ἀναδευτήρι ψυ-
χῶν, γιὰ ἀναμόχλευσή τους. Καὶ τὶς κούναγε. Μὰ
τὶς σαγήνευε. Τὶς ἔπειθε: «... τὸν καλόγερο ἐκεῖ-
νο ἀκολουθοῦσαν πλῆθος ὀπλισμένοι ὀπαδοί του,
ποῦ ἦταν μάλιστα Ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι. Ἐπιπλέον,

ἡ ἀπήχηση ἀπὸ τὴν θριαμβευτικὴν ἐκείνη πορεία
τοῦ Κοσμά στὴν Πράγα ἦταν ἐξ ἴσου μεγάλη καὶ
σὲ Βενετούς ὑπηκόους, δηλαδὴ στοὺς ὀρθοδόξους
κατοίκους τῆς πόλης καὶ τῶν περικύκλων»⁵.

Εὐρισκόμενος «ἐνώπιον ἀμαθοῦς ποιμνίου»,
μιὰ καὶ τὸ Γένος μας εἶχε πέσει σὲ ἀμάθεια,
φρόντιζε νὰ μιλάει κατανοητὰ, χωρὶς νὰ χρησιμο-
ποιεῖ οὔτε λέξη, οὔτε νόημα ἄγνωστο. Μέσα του
ὑπῆρχε ἡ διάθεση γιὰ διάσωση καὶ ὄχι ἡ πρόθε-
ση γιὰ ἐπίδειξη ἢ ἐντυπωσιασμούς. Διαφώτιση,
γιὰ διάσωση χωρὶς ἐπιδίωξη ἀμοιβῆς: «... ἐγὼ νὰ
εἶχα νὰ σᾶς ἔδινά, ὅπου ἔχετε χρῆν καὶ βάσανα,
ὄχι νὰ σᾶς πάρω· ἀμὴ τί εἶναι ἡ πληρωμὴ μου· νὰ
βάλετε τὰ θεῖα νάματα εἰς τὴν καρδίαν σας»⁶.

«Δέκα σχολεῖα ἐποίησα, διακόσια διὰ τὰ κοι-
νὰ γράμματα». «Ἐως τριάντα ἐπαρχίας περιήλ-
θον». Τέτοιες γόνιμες προσφορὲς (τοῦ διαφωτι-
στοῦ τοῦ Γένους) ἔγραφε, πληροφορώντας τὸν ἀ-
δελφὸ τοῦ Χρῦσανθο. Δικαίως νὰ τὸν τοποθετοῦν
ὀρισμένοι δίπλα στὸν Ρήγα καὶ στὸν Κοραῆ.

Νὰ ἔταν φτωχὴ ἡ συνδρομὴ του, ἀπ' τὴ μιὰ γιὰ
σχολεῖα, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη τὰ κηρύγματά του, στὴν
παιδεία τοῦ ἀκροατηρίου του; Αὐτὸ ζοῦσε μέσα
στὴν ἀθλιότητα...

Ἰδρώτες, κόποι καὶ πόνοι δὲν καθυσάχαζαν
τὸν διαφωτιστὴ καὶ ἐθνεγέρτη. Ἄλλωστε, δὲν ἐ-
φησύχασε σὲ μιὰ μοναχικὴ ἀταραξία, ἀλλὰ ὑπή-
κουσε στὸ Παῦλειο: «μηδεὶς τὰ ἑαυτοῦ ζητεῖτω,
ἀλλὰ τὸ τοῦ ἐτέρου ἕκαστος».

Τὴν ὥρα ποῦ τὸ σκοτάδι πύκνωνε στοὺς ἀλύ-
τρωτους, σκόρπιζε, μὲ τὴ φλόγα τῆς πίστεως,
φῶς, καὶ ἔσωζε ψυχές. Μὲ ἀπλότητα συνήραζε
καὶ δίδασκε: «Ἡ διδαχὴ του ἦταν ἀπλουσιότης ὡς
ἐκείνη τῶν ἀλιέων» (Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιο-
ρείτης).

Δίδασκε καὶ προέτρεπε: «Φυτεῦτε δένδρα. Οἱ
ἄνθρωποι θὰ γίνουν φτωχότεροι, γιατί δὲν φυ-
τεύουν δένδρα». Σ' αὐτὴ τὴν διδαχὴ - προτροπὴ
περικλείεται πλῆθος ἀληθειῶν. Εἶναι σοφὴ. Ἐνέ-
χεται πλούσιο περιεχόμενο δενδρολογικοῦ ἐνδια-
φέροντος μὲ εὐμενέστατες - εὐεργετικώτατες ἀ-
πολήψεις. Πρῶτα - πρῶτα κοινωνιολογικοῦ ἐνδια-
φέροντος, γιατί ὁ δενδροκαλλιεργητὴς δένεται μὲ
τὴ γῆ. Εὐρίσκεται συχνά - πυκνά σὲ συναγεμώ,
ὑποχρεούμενος νὰ παρέχει στὰ δένδρα του τὴν
ὅποια περιποίησις ἢ καλλιεργητικὴ φροντίδα ἐγ-

καίρως. Οί θυσίες και οί κόποι επιφέρουν ύψη-
λόν ογκον παραγωγής και προϊόντα άρίστης
ποιότητας. Άλλως τε τὰ δένδρα, τὰ όποια είδη,
περιποιούμενα έξασφαλίζουν πλείστα όσα αγαθά,
ανάγκαιότατα πολλαπλώς. Έξασφαλίζονται πρώ-
τες ύλες για άνταπόκριση ίκανοποίησης έτερό-
κλητων άνναγκών έκπολιτισμού. Βελτιώνεται τó έ-
πίπεδο διατροφής. Έξασφαλίζονται τροφές είς τά
ζώα. Άποφεύγονται διαβρώσεις έδαφών. Βελτιώ-
νεται τó (μικρο)κλίμα τών δενδροκομικών περιο-
χών.

Προέτρεπε, για να άποτρέπει. Για να άποφεύ-
γεται ή άεργία, ή όποια προετοιμάζει για ροπές
πρός κλοπή, χαρτοπαιξία και οίνοποσία, τότε.
Γιατί τώρα έχομε πιό «σκληρές» έπιπτώσεις από
«σκληρά» ποτά, ναρκωτικά, καζίνα, κ.ά.

Ό Άγιος Κοσμάς ό Αίτωλός προηγήθηκε σε
ό,τι άργότερα φρόντισε και έπιμελήθηκε συστη-
ματικότερα ό Ιωάννης Καποδίστριας. Ό διορατι-
κός αυτός νοός, ό όποίος κάποια στιγμή' θα γρά-
ψει: «Δέν άγνωείται παρά τών Ύμετέρων Έξοχο-
τήτων ότι ... ή Έλλάς σήμερα τόπος τó πλείστον
έρημος, άκαρπος...».

Προδρομικά, λοιπόν, πασχίζει να μεταβάλλει
τήν έρημον ύπαιθρο σε δενδροσκεπείς έκτάσεις,
ώστε ή άκαρπη γή να καταστεί καρποφόρος.
Φροντίζει, ώστε, άπ' τή μιá με τὰ σχολεία κι άπ'
τήν άλλη με τήν δενδροκαλλιέργεια, να περιορι-
σθει ή συμφορά από τήν άθλιότητα. Πάσχισε να
περιορίσει, σαν άγνός - άνιδιοτελής πατριώτης, ό-
πως και ό Καποδίστριας, τις συμφορές «τής πα-
τρίδος (αΐτινες) συνεσωρεύθησαν ... άνέστιοι γέ-
ροντες, παιδιά, άθλίως διακαίμενοι, και υπό νό-
σων έπαπειλούμενοι...»⁸.

Άξίνα τή γή δέν τήν έξυνη! Γαίες άσκεπείς,
άκαλλιέρηγτες...

Που μυαλό (όρεξη) για γεωργικές έργασίες
«έπι μονίμου έδάφους». «Τέφρα έκάλυπτε τήν
γεωργικήν ιδέαν»⁹. Άλλωστε «όλη ή γή ήτο κατα-
νεμημένη είς πελώρια κτήματα γαιοκτημόνων, οί
όποίοι έπολιτεύοντο»¹⁰.

Ό άκατάπαυστος - τόλμηρός άναμοχλευτής
προέτρεπε για να καλυφθούν άσκεπή έδάφη από
δενδροφυτείες. Μέγα τó τόλμημα. Μεγαλύτερη ή
«προφητεία»¹¹ του. Βέβαια, γνώριζε τήν άμάθειά
τους και τήν άπροθυμία τους για άγροτικές ύπο-
χρεώσεις. Ήταν, όμως, ύποχρεωμένος να τους
«ύποχρεώνει» (συνιστά) δενδροφυτεύσεις. Με τήν
έλπίδα τής άπαρχής παραδοχής προς έργασία.
Για άπόκτηση ύπευθυνότητας δενδροκαλλιερητή.

Για τήν εκμάθηση άγροτικών δεξιοτήτων.

Βασιζόταν στην έλξη-θέλξη από τήν άπόληψη
αγαθών έκ τής συγκομιδής.

Άπέβλεπε στο να ξαναστολιστεί τó πρόσωπο
τής γυμνης γής από τὰ «βλαστήματα» τών «ξύλων
τών καρπίμων».

Στόχευε στο «γέμισμα» μερικών άδειων στο-
μαχιών.

Κοντά στο φύτεμα και τó σπάριμο. Για άνα-
χλόαση τών ξεραμένων χωραφιών. Συγχρόνως
και ό «σπόρος» άπ' τόν λόγο του Μεγάλου Σπο-
ριά! Ή «σπορά» του θείου λόγου στά ... «ξερα-
μένα χωράφια».

Όχι με άφηρημένες έννοιες ή άπροοδιόριστα
νοήματα. Λέξεις άπλές, με ουσιαστικά μηνύματα.
Ήθελε τó κάθε δένδρο που θα φυτεύουν να τó
βλέπουν σαν δώρο Θεού-Δημιουργού. Ήθελε να
κατανοούν τόν Θεό σαν Δημιουργό Δωροδότη.
Άπέβλεπε, μέσα από τις συμβουλές για δενδρο-
φυτείες, να έμφυτεύει στις καρδιές τους θεία νά-
ματα: «να βάλετε τὰ θεία νοήματα είς τήν καρ-
δίαν σας δια να σάς προξενήσουν τήν ζώην τήν
αιώνίαν». Μέσα στην παροχή θείων νοημάτων, με
έπιτυχή τρόπο συχνά πυκνά άναφερόταν στην άρ-
χή του κόσμου, και στη δημιουργία του Άνθρώ-
που. Δέν είχε διάθεση για έπιστημονική ανάπτυ-
ξη, γιατί δέν σκόπευε να τους διδάξει ούτε Κο-
σμογονία, ούτε Άστρονομία. Έπιθυμούσε να κα-
τανοήσουν τήν άγάπη του Θεού προς τόν Άν-
θρωπο, ό Όποίος ήθέλησε να εύπρεπίσει, πρώτα
τη γή με μύρια στολίδια (φυτά, ζώα), και άνάμε-
σα σ' αυτά να θέσει τόν Άνθρωπον «όν έπλασε».

(Συνεχίζεται)

1. Παναγιώτης Ι. Χριστόπουλος: «Τὰ λείψανα και τó μο-
ναστήρι Κοσμά του Αίτωλου», Άθήνα 1987.

2. Παντελής Β. Πάσχος: «Κοσμάς ό Αίτωλός», Έκδ. Ά-
κρίτας, σ. 16.

3. Ιωάννης Μενοῦνος: «Κοσμά του Αίτωλου διδαχές
(και Βιογραφία)», Έκδ. Τήνος, σ. 24.

4. Ιωάννης Μενοῦνος, ό.π. σ. 184.

5. Άρτεμη Ξανθοπούλου - Κυριακού: «Ό Κοσμάς ό Αί-
τωλός και οί Βενετοί (1777-1779)», Έκδ. Π. Πουρνάρα,
Θεσ/νίκη, σ. 26.

6. Άρτεμη Ξανθοπούλου - Κυριακού, ό.π. σ. 147.

7. «ΥΠΟΜΝΗΜΑ έπίσημον» τής Αύτου Έξοχότητος του
Κυβερνήτου «Προς οικονομικήν ένίσχυσιν» προς τους άντι-
προσώπους τών τριών συμμαχικών δυνάμεων.

8. Έμμανουήλ Πρωτοψάλτης: «Πολιτική Ίστορία τής
Μοντέρνας Ελλάδος», τεύχος Β', Άθήνα 1974, σ. 59.

9. Δ. Ζωγράφος: «Ίστορία τής Γεωργικής Έκπαιδευ-
σεως», Έπανέκδοση από τήν Α.Τ.Ε., σ. 25.

10. Διονύσιος Κόκκινος: «Έλληνική Έπανάσταση» Τόμ.
6ος, σ. 698.

11. Χωρίς δένδρα, οί άνθρωποι θα γίνουν φτωχότεροι.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΛΒΑΝΟΦΩΝΟΥΣ

Τῆς κ. Ειρήνης Οικονομίδου, πτ. Θ. και Πολιτ. Ἐπιστημῶν

Ἡ Γ.Ε.Χ.Α. («Γονέων Ἐνωσις Χριστιανική Ἀγωγή»), Τμήμα Ζωγράφου (πίσω ἀπὸ τὸν Ἰ. Ναὸ Ἁγ. Θεράποντος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου), ἔχει δεῖξει ἐπὶ μία τριακονταετία μεγάλη πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα μὲ ἱκανὰ στελέχη καὶ πολλοὺς εὐεργέτες.

Τὴν τελευταία πενταετία ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερα μὲ κατηχήσεις καὶ βαπτίσεις ἀλβανοφώνων (Βορειοηπειρωτῶν καὶ Ἀλβανῶν ποὺ ζήτησαν ἐλευθέρως νὰ γίνουν μέλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας).

Σ' αὐτὰ λοιπὸν τὰ πέντε χρόνια ἔγιναν 120 βαπτίσεις στὸν Ἰ. Ναὸ τοῦ Ἁγ. Θεράποντος, (ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους ναοὺς), φωτογραφίες τῶν ὁποίων βλέπομε στὴν αἴθουσα διαλέξεων τῆς Γ.Ε.Χ.Α. Ζωγράφου, ὅπου γίνονται καὶ οἱ κατηχήσεις.

Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ ἔργου εἶναι ὁ τωρινὸς Πρόεδρος τῆς, κ. Χρῖστος Δεληνικόπουλος (τηλ. 7778803).

Γιὰ νὰ ἀποφασισθῇ ὁμως ἡ βάπτισις μετὰ τὴν κατήχησι, πρέπει νὰ βρεθῇ ἀνάδοχος. Αὐτὴν τὴν περίοδο κατηχοῦνται δύο οἰκογένειες ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἔχει 4 παιδιά. (τὰ τρία στὴν ἐφηβικὴ ἡλικία), ποὺ δὲν γνωρίζουν ἀκόμα ἀρκετὰ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, καὶ γι' αὐτὸ ἡ Γ.Ε.Χ.Α. τοὺς προμηθεύει βιβλία ὀρθόδοξα στὴν γλῶσσα τους (τὴν ἀλβανικὴ), γιὰ νὰ προχωρήσῃ ἡ κατήχησίς τους. Αὐτὰ τὰ βιβλία τὰ προμηθεύονται ὅσοι θέλουν καὶ γιὰ ἄλλες παρόμοιες περιπτώσεις, σὲ μία μικρὴ συμβολικὴ τιμὴ (100-150 δρχ. τὸ ἕνα) ἀπὸ τὸ Ἱεραποστολικὸ Κέντρο «Πορευθέντες» (ὁδ. Ζαλόγγου, Ἀκαδημία, τηλ. 3833792). Πρόκειται γιὰ τὴν Θ. Λειτουργία, τὸ Σῦμβολο τῆς Πίστεως, τὸ Μικρὸ Ἀπόδειπνο, βίους Ἁγίων καὶ ὕμνους μεγάλων ἑορτῶν, ὅλα στὰ ἀλβανικά. Τὸ «Πορευθέντες» ἔχει ἐκδόσει ἐπίσης Ὁρθόδοξη Κατήχησι στὰ ἀλβανικά, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔχει ἐξαντληθῆ καὶ ἐπὶκεῖται νέα ἐκδοσις, ὑπάρχει σὲ φωτοτυπία ἕνα ἀντίτυπο στὴ Γ.Ε.Χ.Α. Ζωγράφου γιὰ ὅποιον ἐνδιαφέρεται.

Στὸ Βιβλιοπωλεῖο Ἐλευθερουδάκη (ὁδ. Πανεπιστημίου καὶ Ἀμερικῆς) πωλεῖται μικρὸ βιβλίο (1.360 δρχ.) μὲ ἐλληνο-αλβανικοὺς καὶ ἀλβανο-ελληνικοὺς διαλόγους καθὼς καὶ λεξικὸ σὲ δύο μικροὺς τόμους, ἐλληνο-αλβανικὸ καὶ ἀλβανο-ελληνικὸ, Ἐκδ. Μιχ. Σιδέρη, τὰ ὁποία ἡ Γ.Ε.Χ.Α. Ζωγράφου προμηθεύθηκε.

Θὰ ἦταν καλὸ νὰ γίνουν οἱ βαπτίσεις αὐτῶν τῶν δύο οἰκογενειῶν μέχρι τὸ Σεπτέμβριο γιὰ νὰ μπορέσουν τὰ παιδιά νὰ γράφουσι στὸ σχολεῖο μὲ τὸ νέο χριστιανικὸ τους ὄνομα, ἀλλιῶς δὲν γίνεται ἐγγραφή. Ὅποιοι ἐνδιαφέρεται ἄς τηλεφωνήσῃ στὸν κ. Δεληνικόπουλο ἢ ἄς ἐπισκεφθῇ τὴν Γ.Ε.Χ.Α. Ζωγράφου (Παρασκευὲς 6-7 μ.μ.).

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟ

- * **ΘΕΟΜΗΤΩΡ**, τοῦ ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα (λόγοι στὴ Γέννηση, τὸν Εὐαγγελισμό καὶ τὴν Κοίμησιν με εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια).
- * **ΘΕΟΤΟΚΟΣ**, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ (ὁμιλία στὴ Γέννηση καὶ τρεῖς ἐγκωμιαστικοὶ λόγοι στὴν Κοίμησιν με εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια).
- * **ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ** (Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου) 102 κηρύγματα γιὰ τὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο, τὴν Ἰσθὴ τῆς Θεοτόκου καὶ τὸ Θεομητορικὸ ἑορτολόγιο.
- * **ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΤΟΥΣΤΟΥ** (Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου) 98 κηρύγματα γιὰ τὴ Μικρὴ καὶ Μεγάλῃ Παράκληση καὶ τὰ ἀγιογραφικὰ καὶ ψαλμικὰ ἀναγνώσματά τους.
- * **ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΑΙΝΟΣ** (Μητροπ. Γουμενίσσης Δημητρίου). Ἐντρυφήμα τῶν πιστῶν, μὲ ὑμνολογικὸ καὶ πατερικὸ ὕλικὸ γιὰ θεομητορικὰς ἑορτὰς.
- * **ΟΙ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ** (Ἀρχιμ. Ν. Ἰ. Πρωτοπαπᾶ). Οἱ ἱερεῖς ἐμφανίσεις τῆς Παναγίας σὲ Ἁγίους, οἱ ὀλοφάνερες παρουσίαι τῆς στοὺς πιστοὺς.
- * **ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ** (Γεωργίας Π. Κουνάβη). Τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ειδικά

Τὸ Ὑπουργεῖο Ἀμύνης ἔχει πολλὲς φορὲς ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ Δημογραφικὸ καὶ τὶς ἐπιπτώσεις του στὴν ἄμυνα τῆς χώρας, μὲ δεδομένη τὴν πληθυσμιακὴ αὔξηση τῶν γειτόνων μας. Τώρα ἐρχεται καὶ ὁ νευραλγικὸς χώρος τῆς Θράκης, ὅπου ἡ μουσουλμανικὴ μειονότητα αὐξάνει μὲ τὶς γεννήσεις πολλῶν παιδιῶν. Ἀντίθετα ἡ ὑπογεννητικότητα τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ μετανάστευσή του κάνουν ὀξύτερο τὸ πρόβλημα... Εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ ληφθοῦν ἄμεσα μέτρα ὥστε καὶ ἡ ὑπογεννητικότητα καὶ ἡ μετανάστευση τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τὴ Θράκη νὰ σταματήσουν πρὶν εἶναι πολὺ ἄργά...

Ὡς ἐμεγαλύθη!..

Ὅσοι εἶναι ἀδαεῖς περὶ τὰ ἀστρονομικὰ — καὶ πόσοι ἄραγε δὲν εἶναι — ἐκοτασιάζονται μαθαίνοντας πληροφορίες γιὰ τὸ ἀ' οὐράνιο σῶμα, γιὰ τὴ συμπεριφορὰ τοῦ β' πλανήτη, γιὰ τὴν εἰκόνα ποὺ παρουσιάζει ὁ χ γαλαξίας κ.λπ.

Ἔτσι δέος μᾶς ἐγένισαν στοιχεῖα ποὺ διαβάσαμε σ' ἔγκριτο περιοδικό, σύμφωνα μὲ τὰ ὅποια:

Ὁ ἥλιος εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλύτερος ἀπὸ τὴ γῆ καὶ τοὺς ἄλλους πλανῆτες τους. Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ «μάζα» τοῦ ἡλίου (δηλαδὴ τὸ ποσὸν τῆς ὕλης ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποτελεῖται), εἶναι 333.000 φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ «μάζα» τῆς γῆς!

Ὁ ἥλιος ὅπως ὅλα τ' ἀστρα ἔχει σχῆμα «σφαιροειδές». Ἡ θερμοκρασία του εἶναι τρομακτικὰ μεγάλη. Ὑπολογίζεται ὅτι στὸ ἐξωτερικὸ του μέρος ἡ θερμοκρασία του ὑπερβαίνει τοὺς 5000 βαθμοὺς Κελσίου, ἐνῶ στὸ ἐσωτερικὸ του ἡ θερμοκρασία φθάνει τοὺς 20.000.000 βαθμοὺς Κελσίου!..

Ἡ γῆ δέχεται συνεχῶς τὸ φῶς καὶ τὴ θερμοκρασία τοῦ ἡλίου ποὺ εἶναι τόσο ἀπαραίτητα γι' αὐτήν. Χωρὶς τὸ φῶς καὶ τὴ θερμότητα τοῦ ἡλίου, δὲν θὰ ὑπῆρχε ζωὴ στὴ γῆ. Τὸ φῶς γιὰ νὰ φτάσει ἀπὸ τὸν ἥλιο στὴ γῆ (διανύει τὸ φῶς 300.000 χιλιόμετρα τὸ δευτερόλεπτο) χρειάζεται 8 περίπου πρῶτα λεπτά.

Στὸν ἥλιο ὑπάρχουν μεγάλες κηλίδες ποὺ φαίνεται ὅτι ἐπιδρῶν στὸν μαγνήτη τῆς γῆς καὶ δη-

μιουργοῦν τὸ πολικὸ σέλας. Ὁ ἥλιος σκορπίζει διαρκῶς φῶς καὶ θερμότητα πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Ἡ γῆ καὶ οἱ ἄλλοι ὀκτὼ πλανῆτες δέχονται μόνον ἓνα μικρὸ μέρος ἀπὸ τὴ θερμότητα καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπὸ αὐτὰ διασκορπίζεται στὸ ἀχανὲς διάστημα.

Ὁ ἥλιος σιγὰ-σιγὰ φθίρεται, καταστρέφεται καὶ χάνει διαρκῶς βάρους. Ὑπολογίστηκε ὅτι κάθε μέρα χάνει βάρους 360 δισεκατομμύρια τόννους. Ἀλλὰ ὁ ἥλιος εἶναι ἀκόμη ἓνα «νέο» οὐράνιο σῶμα καὶ ἐπομένως μπορεῖ γιὰ ἀρκετὰ ἀκόμη δισεκατομμύρια ἴσως χρόνια νὰ ὑπάρχει καὶ νὰ ἐκπέμπει φῶς καὶ θερμότητα.

ΜΗ καὶ ΜΗ! καὶ Ἐψιλον...

Ἐν προκειμένῳ τηλεοπτικὴ καθὼς καὶ δύο εἰδῶν ἔντυπη ἐνημέρωση. Γι' αὐτὴν πλούσια καὶ καθαρὴ ἢ εἶδηση ποὺ μᾶς παρέσχε λίαν ἐγκριτο παιδαγωγικὸ περιοδικό, στ' ὁποῖο διαβάσαμε ὅτι: Ἐνα τηλεοπτικὸ κανάλι παρουσίασε δύο νέους ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη, ποὺ διακρίθηκαν στὶς σπουδὲς τους καὶ στὶς ἐπιστημονικὲς ἐπιδόσεις καὶ ἔρευνες στὴν Ἀμερικὴ. Πολὺ καλὴ ἰδέα. Ἀπορεῖ κανεὶς πῶς τοὺς ἤρθε νὰ παρουσιάσουν κάτι καλὸ, γιὰτὶ συνήθως μόνον τὸ κακὸ προβάλλουν. Στὸ τέλος ὅμως ὁ τηλεπαρουσιαστὴς ρώτησε τὸ νέο: «Μήπως διαβάξεις πολὺ καὶ δὲν γλεντᾶς τὴ ζωὴ σου;»! Ὁ νέος δὲν κατάλαβε τί ἐννοοῦσε ἡ ἐρώτηση καὶ ἀπάντησε ὅτι δὲν περιορίζεται στὸ διάβασμα καὶ στὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἀλλὰ μετέχει καὶ σὲ κάποιες κοινωνικὲς ὁργανώσεις κ.λπ. ὡς μέλος Διοικ. Συμβουλίων καὶ προσπαθεῖ νὰ προσφέρει κάτι στὴν κοινωνία.

Κρίμα, γιὰτὶ τὸ ὠραῖο αὐτὸ παράδειγμα τῶν προοδευτικῶν νέων τὸ χάλασε ἡ τηλεόραση, ἀφοῦ ἀποκάλεσε τὰ παιδιὰ αὐτὰ «σπασίγκλες». Ἡ πνευματικὴ ἐργασία στὴ χώρα μας θεωρεῖται ὡς ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἀπόλαυση τῆς ζωῆς καὶ τὰ παιδιὰ στὸ σχολεῖο συχνὰ εἰρωνεύονται ὅσους διαβάζουν, τοὺς ἀποκαλοῦν «φυτά». Γι' αὐτὸ στὴ χώρα μας οἱ νέοι δὲν προοδεύουν καὶ προοδεύουν μόνον ὅταν πᾶνε στὸ ἐξωτερικὸ ὅπου ἐπικρατεῖ ἄλλο πνεῦμα.

Μ. Μελ.